

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 5 (1838)

П'ятниця, 30 січня 2015 р.

Видавється з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

СВІТ МАЄ
І НЕ ДОПУСТИТИ

ПАМ'ЯТАТИ УРОКИ МИNUЛОГО
ПОВТОРЕННЯ ТРАГІЧНИХ ПОДІЙ У СЬОГОДЕННІ

27 січня Президент України Петро Порошенко з дружиною взяв участь у заходах з нагоди вшанування 70-ї річниці звільнення концтабору Аушвіц-Біркенау в польському Освенцимі. Разом з Главою держави до польського Освенцима приїхала колишня ув'язнена концтабору дев'яносторічна Анастасія Гулей та дев'яносторічний учасник боїв за визволення в'язнів концтабору Аушвіц-Біркенау Микола Карпенко.

Також на заходах були присутні делегації з понад 40 країн, зокрема, президенти Франції Франсуа Олланд, Німеччини Йоахім Гаук, Литви Даля Грибаускайтє, президенти Хорватії, Австрії, Словенії, Швейцарії, Мальти, а також Король Бельгії Філіп I, Великий Герцог Люксембургу Анрі, Король Нідерландів Віллем-Олександр.

Учасники церемонії взяли участь у спільному молебні пам'яті за невинно убієнними жертвами концтабору Аушвіц-Біркенау. Після цього вони із запаленими лампадками пройшли так званим шляхом смерті — дорогою, якою йшли в'язні концтабору до крематорію, де їх спалювали. Далі представники делегацій поклали лампадки на дошки пам'яті з написами національними мовами.

Концтабір Аушвіц-Біркенау в 1940–1945 роках був одним із найбільших нацистських концтаборів. За різними даними, за роки існування в концтаборі було знищено більше 1 млн. людей, переважна більшість з яких євреї, але серед вбитих було багато й українців. 27 січня 1945 року в'язнів Аушвіц-Біркенау було звільнено.

27 січня щороку відзначається Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту.

**30 ЗАГИБЛИХ ЛЮДЕЙ, ПОНД 100 ПОРАНЕНИХ –
ТАКИЙ РЕЗУЛЬТАТ ЗДІЙСНЕНОГО ПРОРОСІЙСЬКИМИ
ТЕРОРИСТАМИ 24 СІЧНЯ ОБСТРІЛУ МІСТА МАРІУПОЛЬ**

Розстріляний Маріуполь...

Обов'язок сучасних політиків перед теперішнім і прийдешніми поколіннями — засвоїти уроки історії і не допустити повторення трагедій, подібних Голокосту і Другої світової війни, наголосив Президент України Петро Порошенко у коментарі з нагоди 70-ї річниці визволення концтабору Аушвіц-Біркенау.

«Своєю участю у сьогоднішніх заходах хочу віддати глибоку шану і тим, хто трагічно загинув у таборі смерті Аушвіц; і тим, хто поклав

край жахливим злочинам проти людства, які кінчили нацистами тут і повсюдно в Європі.

З шести мільйонів євреїв, які були знищені нацистами та їхніми союзниками, чверть — євреї родом з України. Трагедія Бабиного Яру і досі болить нам незагеною раною.

З шести мільйонів мирних мешканців України, що стали жертвами Другої світової війни, знову-таки чверть склали євреї. А з урахуванням загиблих на фронти мі втратили близько 60% від довоєнного

єврейського населення українських земель.

Мільйони українців у складі союзницьких армій, українського вільного руху та радянських партизанських з'єднань зі зброяю в руках протистояли нацистській навалі, а відтак і Голокосту. Тисячі й тисячі українців на окупованих територіях, ризикуючи власним життям, рятували євреїв. Лише офіційне звання «Праведників народів світу» отримали близько двох з половиною тисяч українців, що становить одну десяту від загальної кількості тих, хто має таку честь.

У боях за визволення Освенцима та навколоїшніх населених пунктів поклали голови 231 радянський солдат, із яких кожен п'ятий — українець. Підрозділами командували полковник Василь Петренко, українець з Полтавщини, полковник Анатолій Ковалевський з Чернігівщини. Майор Анатолій Шапіро — український єврей з Полтавщини.

(Продовження на 4-й стор.)

ЦЕ — ЗЛОЧИН ПРОТИ ЛЮДЯНОСТІ!

Президент України Петро Порошенко виступив із заявою у з'язку з терористичним актом у Маріуполі.

Криваве вбивство проросійськими терористами десятків мирних людей і поранення майже ста мирних мешканців Маріуполя є не просто терористичним актом. Це — злочин проти людянності, підсудний Гаазькому трибуналу, — заявив Президент.

Відкривши прицільний вогонь по житлових кварталах Маріуполя, бойовики продовжили чергу терористичних актів, серед яких лише за останні дні — розстріл пасажирського автобуса під Вол-

новою і вбивство людей на зупинці і в тролейбусі у Донецьку, вогонь по житлових кварталах багатьох міст і сіл.

Схиляю голову перед пам'ятю всіх, хто загинув і сьогодні, й раніше.

Так званий наступ терористів — це їхні атаки проти мирних мешканців Донбасу. Українські воїни, ризикуючи життям, захищають мирних співвітчизників і дають гідну відсіч сепаратистській наволочі по всіх азимутах.

Міжнародна коаліція на підтримку України має надати рішучу відсіч злочинам терористів, посилити всі форми тиску на тих, хто їх спонсорує та всебічно підтримує...

Цивілізовані країни повинні ще більше об'єднати зусилля і зупинити розповзання терористичної загрози. Так звані ДНР і ЛНР мають бути визнані терористичними організаціями.

Настає час називати по імені і їхніх покровителів. Будь-яка допомога бойовикам, постачання зброї, техніки і добре тренованої живої сили — хіба це не є підтримкою тероризму, наочною для всього світу?

Ми за мир, але виклик ворога приймаємо. Будемо боронити свою Вітчизну так, як належить справжнім патріотам. І до повної перемоги, — говориться у заявлі

ГІЛЛЕРІВСЬКОЮ ПРАКТИКОЮ назвав обстріл Маріуполя віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко (Детальніше — на стор. 5)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Просвіта» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 5000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журналне
видавництво»

03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 3712800300584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavniictvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплатна, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050)310-56-63

ВР ВИЗНАЛА РОСІЮ КРАЇНОЮ-АГРЕСОРОМ

27 січня Рада ухвалила законопроект, яким визнала Росію країною-агресором, а самопроголослені «ДНР» і «ЛНР» — терористичними організаціями. Як передає кореспондент УНІАН, за це рішення проголосував 271 народний депутат із 298 зареєстрованих у сесійній залі. Зокрема, від Опозиційного блоку за це рішення жоден депутат не проголосував.

Відповідно до заяви, Верховна Рада визнає Російську Федерацію державою-агресором і закликає міжнародних партнерів України не допускати безкарності винних за злочини проти людянності, вчинених від початку російської агресії проти України.

«Визнати Російську Федерацію державою-агресором, що всебічно підтримує тероризм та блокує діяльність Ради безпеки ООН, чим ставить під загрозу міжнарод-

ний мир та безпеку. А так звані «ДНР» і «ЛНР» — говориться у заявлі, яку з трибуни ВР зачитала голова Комітету у закордонних справах Ганна Гопко.

У заявлі йдеться про необхідність посилення тиску на РФ, у тому числі шляхом запровадження нових секторальних обмежувальних заходів, санкцій, щоб зупинити російську агресію та примусити російській керівництво виконати у повному обсязі всі пункти Мінських домовленостей.

Крім того, у заявлі підкреслюється необхідність припинення незаконної окупації та наголошується на звільненні усіх заручників та незаконно утримуваних на території РФ громадян України, включаючи народного депутата Надію Савченко.

ПАРЄ У РЕЗОЛЮЦІЇ ЖОРСТКО ЗАСУДИЛА ДІЇ РОСІЇ

Парламентська асамблея Ради Європи переважною більшістю голосів ухвалила резолюцію щодо гуманітарної ситуації в Україні та біженців. Як повідомляє кореспондент «Європейської правди», з 155 депутатів, присутніх у залі, 140 проголосували «за» і лише 7 — «проти». Резолюцію не підтримали російські депутати.

Текст був суттєво змінений під час розгляду, до нього додали декілька норм з жорсткою критикою РФ, після чого документ перетворився з сутто гуманітарного на такий, що описує подробиці конфлікту та затверджує вину Російської Федерації за його ескалацію. Зокрема, ПАРЄ закликала Росію не фінансувати тероризм в Україні. Ця норма закликає Росію «надалі утримуватися від фінансування тероризму в Україні, надавати підтримку незаконним озброєним групам, а також вплинути на них для виконання Мінських угод».

Окрім нормою резолюція закликає Росію звільнити народного депутата Надію Савченко, а також усіх інших «в'язнів війни». Рішення ПАРЄ стверджує, що всі вони «незаконно утримуються у в'язницях РФ».

Будь-які змінені параграф про «так звані гуманітарні конвої». ПАРЄ стверджує, що такі дії РФ порушують міжнародне право, і насправді ці вантажівки не є гуманітарними конвоїми.

Предметом для дискусії були також декілька норм, які підтверджують незаконність анексії Криму Російською Федерациєю. Росіяни пропонували виділити їх з тексту, але жодна така пропозиція не була підтримана асамблеєю.

Більшість пропозицій РФ набирала близько 20 голосів чи навіть менше — очевидно, що переважну частку їхніх підтримки формували російські депутати. (УНИАН)

ТВЕРДО І РІШУЧЕ!

Верховна Рада України визнанням Російської Федерації агресором додала рішучості прихильникам в Європейському Союзі посилення санкцій проти Росії. Про це кореспондент УНІАН у Польщі у вівторок сказав віце-глава Європейського парламенту Ришард Чарнецький.

«У політиці треба говорити твердо, а іноді більш м'яко. Сьогодні треба говорити твердо хоча б для того, аби ті в ЄС, хто виступають за санкції проти Росії, отримали «аму-

ніцію», а нею є ця резолюція українського парламенту», — сказав він.

«Час перестати грatis у дипломатію, бо це лише би шкодило українській стороні», — додав політик.

Чарнецький, котрий представляє в Європейському парламенті Польщу, назвав безсумнівним те, що росіяни загостррюють ситуацію на Донбасі «забили гол у свої ворота», та ім тепер не варто сподіватися на полегшення санкцій.

«Росія точно, почавши такі агресивні воєнні дії, є країною, котра заохочує збільшення натиску на себе», — сказав він, зауваживши, що низка держав Європейського Союзу ще нещодавно обговорювали навіть можливість зняття частини обмежень, накладених на Росію через її агресію в Україні.

Депутат назвав серед подій, котрі практично перекреслили таку можливість, захоплення просорійськими бойовиками Донецького летовища та останні теракти у Волновасі, Донецьку та Маріуполі.

«Росія точно, почавши такі агресивні воєнні дії, є країною, котра заохочує збільшення натиску на себе», — сказав він, зауваживши, що низка держав Європейського Союзу ще нещодавно обговорювали навіть можливість зняття частини обмежень, накладених на Росію через її агресію в Україні.

Кримські бойовики з «народних республік» на сході України.

«Ми завжди приймали українців, але з тими, хто проповідує

фашизм, ми завжди воювали і воюватимемо», — попередив

кримський «спікер».

(Трирічній дівчинці з Маріуполя відірвало ніжку внаслідок обстрілу міста бойовиками за те, що вона проповідувала фашизм!?)

За зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

Зізнанням Константинова, українці заслужили на винищення російською зброяю не лише через їхній «націоналізм», а й через прихильність до «утопічної ідеї європінгації», яка вже довела народ до зліднів: «24 роки ми чули про європейську інтеграцію, а крім всепоглиноючої корупції, розкрадання бюджетних коштів і зубожіння народу — ні до чого це не привело».

«ЯК ВЛАДА ДИВИТИМЕТЬСЯ В ОЧІ КРИМСЬКИМ ТАТАРАМ»?

НА КАНАЛІ ATR ПРОВЕЛИ ОБШУК І ВИЛУЧИЛИ ТЕХНИКУ

Працівники правоохоронних органів провели обшук на першому кримськотатарському телеканалі АТР. Представники Слідчого комітету та Центру з протидії тероризму в супроводі озброєних співробітників спецпідрозділу МВС Криму «Беркут» на кілька годин заблокували діяльність каналу. Проведення слідчих заходів вони пояснили необхідністю вилучення інформації, які стосуються подій, які відбувалися 26 лютого 2014 року біля парламенту автономії. Керівництво АТР вважає, що за діями силовиків стоїть кримська влада. Ті, в свою чергу, звинувачення на свою адресу відкидають. Тим часом, обшук на каналі викликав широкий резонанс серед громадськості, правозахисників і міжнародних організацій.

У понеділок, 26 січня, близько 11-ї години на території каналу з'явилися кілька десятків озброєних представників спецпідрозділу МВС Росії «Беркут». Як повідомили виданню «Крим.Реалії» співробітники АТР, силовики відразу ж заблокували в'їзд в телеканал, розташований в одній будівлі з кримською автотранспортною компанією «Сімсітранс» на околиці Сімферополя.

«Прийшов повний «Камаз» із силовиками, купа слідчих з ФСБ і Слідчого комітету. Зараз ведуть бесіду з керівництвом. Біля кожного кабінету виставили озброєну людину. Трохи паралізували роботу, але ефір поки триває. Знімати забороняють, погрожують забрати техніку», — написав, зокрема, кореспондент телеканалу Шевкет Наматуллаев на своїй сторінці в Facebook.

За інформацією іншого співробітника АТР, силовики навіть заблокували двері туалетів, оскільки не знали, що там розташовується. Пізніше вони відкрили туди доступ. Фіксувати те, що відбувається, співробітникам телеканалу силовики заборонили. Відзнятій на смартфоні або камери матеріал вони вимагали видалити. Залишили журналістам територію каналу правоохоронці заборонили, як і заходили туди іншим співробітникам.

Практично одночасно з початком обшуків пропав аналоговий сигнал АТР. Протягом дня спостерігати за трансляцією можна було на сайті каналу і через супутникові мовлення. «Телеканал АТР заблоковані силовиками, в цей момент тривають обшуки. Слідкуйте за нашим ефіром», — інформував рухомий рядок під час трансляції на сайті. Щогодини в ефір виходили екстремі випуски новин Zaman, в яких повідомлялося про події, що відбуваються на каналі.

За словами генерального директора телеканалу Ельзари Ісламової, підставою для обшуку послужила постанова від 26 січня у кримінальній справі за фактом смерті двох осіб на мітингу, який відбувся 26 лютого 2014 року. Як відомо, в цей день під стінами кримського парламенту відбувався багатотисячний мітинг за участі кримських татар і прихильників партії «Русське единство». Тоді в результаті зіткнень дві людини загинули. «Нібито у нас є матеріал, який ми не надавали Слідчому комітету, хоча протягом року нам неодноразово надходили звернення з будь-яких органів. Коли йде запит, ми завжди надаємо таку інформацію», — сказала Ісламова.

Протягом усього дня в ефірі АТР транслювалося звернен-

ня заступника генерального директора з інформаційної політики телеканалу Лілі Буджурової. «На території нашого каналу перебувають силовики, представники Слідчого комітету і Центру з протидії тероризму. Нам пояснили, що мета присутності силовиків, а це досить велика кількість людей, зокрема які людей, одягнених у повну бойову форму, з автоматами, які є практично в кожному кабінеті, — вилучення будь-якої інформації, що стосується подій 26 лютого, коли біля стін кримського парламенту відбувався багатотисячний мітинг за участі кримських татар», — повідомила телеглядачам Буджурово.

Вона також зазначила, що раніше канал надавав Слідчому комітету і Центру з протидії тероризму всю інформацію, яку ці відомства запитували.

«Сьогодні хтось, мабуть, нагорі ухвалив рішення провести осі таку силову акцію. Мабуть, вина нашого каналу в тому, що він, як і всі інші ЗМІ, висвітлював ці події», — приступила Буджурово. Заступник гендиректора висловила думку, що будуть вимкнені сервери та інша техніка каналу, щоб «АТР принаймні якийсь час не зміг входити в ефір».

Крім того, Буджурова приступила, що акція силовиків, «спланована» організована кримським урядом». «Час від часу АТР відчував тиск, але силові санкції проти нашого телеканалу досі не наважувалися застосовувати, тому що ми не порушували і не порушуємо закон. Але, мабуть, нинішні кримські влади не влаштував саме існування непідконтрольного її телеканалу. Владу, мабуть, нинішнє існування першого та єдиного в світі кримськотатарського телеканалу, головна мета якого не політика, а збереження і розвиток мови, культури свого народу... Я знаю, як після закриття АТР, якщо є такі плани, влада прямо дивитиметься в очі кримським татарам? Я не знаю, як ці дії співвідносяться з указом президента Росії про реабілітацію депортованих народів, зокрема кримських татар?» — сказала заступник гендиректора телеканалу.

«Скасувавши мітинг 18 травня, вона (місцева влада — ред.) заборонила кримським татарам плакати. Тепер вона хоче, мабуть, заборонити їм бачити, чути і говорити. Але у нас поки є право жити на рідній землі, яке у нас ніхто не забере. І поки ми живі, ми будемо всіма законними способами боротися за те, щоб у кримських татар зберігся їхній національний телеканал. Ми не прощаємося, а чекаємо розвитку подій і подальших дій місцевої влади, яка, я сподіваюся, усвідомлює, якого удару вона завдає не тільки кримським татарам, а й власній репутації та репутації федераційної влади», — додала Буджурова.

Відразу після інформації про обшуки біля каналу стали збиратися жителі з різних регіонів Криму. Вони прийшли, щоб висловити свою незгоду з діями силовиків.

«Я почула, що можуть закрити кримськотатарський телеканал. Це не залишило мене байдужою. Я живу в Криму зовсім недавно і хочу залишитися тут назавжди, мені небайдужа доля кримського каналу», — розповіла у коментарі до «Крим.Реалії» одна з присутніх.

Серед присутніх був і за-

ступник генерального директора з інформаційної політики телеканалу Лілі Буджурової. «На території нашого каналу перебувають силовики, представники Слідчого комітету і Центру з протидії тероризму. Нам пояснили, що мета присутності силовиків, а це досить велика кількість людей, зокрема які людей, одягнених у повну бойову форму, з автоматами, які є практично в кожному кабінеті, — вилучення будь-якої інформації, що стосується подій 26 лютого, коли біля стін кримського парламенту відбувався багатотисячний мітинг за участі кримських татар», — повідомила телеглядачам Буджурово.

Загалом на акцію в підтримку телеканалу зібралися близько 150 осіб. Водночас співробітники правоохоронних органів закликали людей розійтися, оскільки вони порушують закон, адже проводять несанкціоновані мітинги. У разі відмови підтримки АТР, силовики погрожували штрафом у розмірі від 10 до 20 тисяч рублів. На місце також були стягнуті додаткові сили спецпідрозділу ОМОН. Усі події правоохоронці фіксували на відеокамерах.

Слідчі дії на каналі завершилися близько до 18-ї години. За інформацією Буджурової, силовики «залишили територію телеканалу АТР, прихопивши з собою частину архіву (на системному блокі — ред.) та інформацію з особистих комп'ютерів співробітників». Вона також подякувала за підтримку всім тим, хто «був з телеканалом у цей тривожний день».

Також близько до вечора півдінка було відновлене мовлення телеканалу в аналоговому ефірі.

Уже ввечері, коли обшук майже завершився, «проку-

ріністер» внутрішньої політики, інформації та зв'язку Криму Дмитро Полонський звинувачення на адресу влади з боку керівництва телеканалу назвав безпідставними. У коментарі «Кримінформу» він зазначив, що за законом кожен орган влади має діяти в рамках своєї компетенції, і якщо у правоохоронців є підстави для проведення певних дій, то вони і повинні надавати всю офіційну інформацію.

«Інше питання, яке мене турбус, що один із представників телеканалу, причому в разі заступника генерального директора, заявила рапортом про те, що всі ці процеси ініційовані кримською владою. Ви мені вибачте, але якщо у правоохоронців є якісь підстави, відомості про порушення закону, то ці порушення закону вже ніяк не могли бути спровоковані кримською владою», — підкреслив Полонський.

«Віце-прем'єр» наголосив, що кримська влада раніше неодноразово підкresлювала свою прихильність ідеїм розвитку свободи слова і засобів масової інформації. «Але не потрібно, прикриваючись розвитком ЗМІ та свободи слова, чинити якісь противправні дії. Якщо у встановленому законом порядку буде доведено, що зі зробленого телеканалом АТР виходить за рамки закону, значить, за це потрібно буде від-

Російські силовики, які проводять обшук на території телекомпанії АТР, перервали інтерв'ю генерального директора телеканалу Ельзари Ісламової журналістам

пор» Криму Наталія Поклонська повідомила, що слідчо-оперативні заходи на АТР «здійснюються в суворій відповідності до закону».

За її словами, обшук у приміщеннях телеканалу проводився за постанововою слідчого в рамках порушення кримінальної справи. «Будь-які припущення щодо причин обшуку, не пов'язаних із встановленням у повному обсязі обвинуваченого злочину та осіб, причетних до його скоміння, Поклонська назвала «спекулятивними» і закликала не піддаватися на «провокаційну агітацію до проведення якихсь дій». Зокрема, «прокурор» мала на увазі заклики до проведення несанкціонованих зборів і мітингів, нагадавши про кримінальну та адміністративну відповідальність за порушення правил проведення мирних зібраний, чому буде дана жорстка, принципова оцінка», — підкреслили в прес-службі відомства.

Обшуки на каналі викликали широкий резонанс серед кримської та російської громадськості, а також у міжнародних організаціях. Відразу після інформації про обшуки біля каналу стали збиратися жителі з різних регіонів Криму. Вони прийшли, щоб висловити свою незгоду з діями силовиків.

«Я почула, що можуть закрити кримськотатарський телеканал. Це не залишило мене байдужою. Я живу в Криму зовсім недавно і хочу залишитися тут назавжди, мені небайдужа доля кримського каналу», — розповіла у коментарі до «Крим.Реалії» одна з присутніх.

Серед присутніх був і за-

ступник генерального директора з інформаційної політики телеканалу Лілі Буджурової. «На території нашого каналу перебувають силовики, представники Слідчого комітету і Центру з протидії тероризму. Нам пояснили, що мета присутності силовиків, а це досить велика кількість людей, зокрема які людей, одягнених у повну бойову форму, з автоматами, які є практично в кожному кабінеті, — вилучення будь-якої інформації, що стосується подій 26 лютого, коли біля стін кримського парламенту відбувався багатотисячний мітинг за участі кримських татар», — повідомила телеглядачам Буджурово.

Загалом на акцію в підтримку телеканалу зібралися близько 150 осіб. Водночас співробітники правоохоронних органів закликали людей розійтися, оскільки вони порушують закон, адже проводять несанкціоновані мітинги. У разі відмови підтримки АТР, силовики погрожували штрафом у розмірі від 10 до 20 тисяч рублів. На місце також були стягнуті додаткові сили спецпідрозділу ОМОН. Усі події правоохоронці фіксували на відеокамерах.

міністр» внутрішньої політики, інформації та зв'язку Криму Дмитро Полонський звинувачення на адресу влади з боку керівництва телеканалу назвав безпідставними. У коментарі «Кримінформу» він зазначив, що за законом кожен орган влади має діяти в рамках своєї компетенції, і якщо у правоохоронців є підстави для проведення певних дій, то вони і повинні надавати всю офіційну інформацію.

«Інше питання, яке мене турбус, що один із представників телеканалу, причому в разі заступника генерального директора, заявила рапортом про те, що всі ці процеси ініційовані кримською владою. Ви мені вибачте, але якщо у правоохоронців є якісь підстави, відомості про порушення закону, то ці порушення закону вже ніяк не могли бути спровоковані кримською владою», — підкреслив Полонський.

«Віце-прем'єр» наголосив, що кримська влада раніше неодноразово підкresлювала свою прихильність ідеїм розвитку свободи слова і засобів масової інформації. «Але не потрібно, прикриваючись розвитком ЗМІ та свободи слова, чинити якісь противправні дії. Якщо у встановленому законом порядку буде доведено, що зі зробленого телеканалом АТР виходить за рамки закону, значить, за це потрібно буде від-

повісти, а якщо буде доведено, що зі зробленого телеканалом АТР виходить за рамки закону, значить, за це потрібно буде відповісти», — сказав віце-прем'єр.

Відео з обшуку та інтерв'ю Ельзари Ісламової було опубліковано в соцмережах та засобах масової інформації. Відео з обшуку та інтерв'ю Ельзари Ісламової було опубліковано в соцмережах та засобах масової інформації. Відео з обшуку та інтерв'ю Ельзари Ісламової було опубліковано в соцмережах та

СВІТ МАЄ ПАМ'ЯТАТИ УРОКИ МИНУЛОГО І НЕ ДОПУСТИТИ ПОВТОРЕННЯ ТРАГІЧНИХ ПОДІЙ У СЬОГОДЕННІ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Саме солдати його батальону першими пройшли під сумнівідомою брамою з написом «Праця робить вільним» (Arbeit macht frei). І першим танком, який розбив браму, керував українець Ігор Побірченко. Про це дніми дуже яскраво нагадав міністр закордонних справ Польщі Гжеґож Схетина.

З урахуванням всіх цих фактів просто не маю права не повернутися до ідеї створення постійної експозиції України в музеї Аушвіц-Біркенау. Нам треба зібрати документи та речові реліквії, пов'язані з перебуванням мешканців українських земель у цьому таборі. Цей план, сподіваюсь, реалізуємо за кілька років, щоюно почнемо виходити із поглибленої війною економічної кризи. Але вже вчора в Києві зусиллями Українського інституту національної пам'яті відкрита виставка про вихідців з України — і в'язнів, і визволителів табору Аушвіц.

Вічна пам'ять загиблим. Слава тим, хто звільняв континент від нацизму!

Зібравшись тут сьогодні, ми нагадуємо Європі та світу про наймасштабнішу трагедію, апокаліпсис ХХ століття — про Голокост, про всійого жертв. Так само і про всі десятки мільйонів жертв Другої світової, спричиненої імперським божевіллям, агресивним націоналізмом та ксенофобією.

На жаль, в сімдесяті рік перемоги над нацизмом, в яку українці зробили колосальний внесок; в рік сорокаліття Гельсінського заключного акта моя країна вступила в умовах російської агресії і грубого порушення норм міжнародного права.

Російська Федерація, будучи не просто підписантом Акта, а одним з його ініціаторів, грубо порушила зафіковані у цьому документі принципи непорушності кордонів та територіальної цілісності, прав і свобод людей.

І сьогодні вже онуки та правнуки тих, хто боронив Україну понад сім десятиліть тому, полишили свої домівки, щоб захищати рідних та близьких і всю Вітчизну від дій агресора. Більше того: на тимчасово окупованих територіях, у районах, тимчасово підконтрольних проросійським бойовикам, крім терору, націленого на все місцеве населення, крім порушення прав і свобод всіх громадян, — здійснюються ще й окремий етноцид україномовного населення. Там небезпечно говорити українською. Нашу мову, як історію України, виключають із шкільних програм. А в Криму до того ж грубо утикаються права кримських татар, пропагуються антитатарські ксенофобські стереотипи. Всесвітньо визнаним лідерам цього народу навіть заборонено в'їзд на територію півострова.

Не стану проводити очевидні й явні пар-

лілі між тим, що відбувалося в Європі в тридцятих роках минулого століття, і тим, що котиться тепер. Загроза континентальної війни тепер велика, як николи. Хай ніхто навіть і не сумнівається: амбіції та апетити агресора перевершують розміри України.

Трагічних помилок минулого — не виправити. Вбитих — не воскресити. Але засвоїти уроки історії — обов'язок сучасних політиків перед теперішнім і прийдешніми поколіннями. Отож закликую весь світ не допустити повторення трагічних подій. Маємо не лише пам'ятати про безневинні жертви минулого, але й думати, як не допустити повторення трагедій, подібних Голокосту і всій Другій світовій війні. Единим фронтом протистояти новому імперському божевіллю, новим претензіям на панування в Європі.

Ми вдячні світу за підтримку, яку він надає Україні, але щоб зупинити агресора, потрібні ще більші зусилля, ще більша солідарність», — заявив Глава держави після участі у заходах з нагоди вшанування 70-ї річниці звільнення концтабору Аушвіц-Біркенау в Освенцимі.

Прес-служба Президента України

ДИПЛОМАТІЯ МІЖНАРОДНА...

УКРАЇНА НАДАЛА ІНОЗЕМНИМ ДИПЛОМАТАМ НЕСПРОСТОВНІ ДОКАЗИ ЩОДО ТЕРАКТУ В МАРІУПОЛІ

Заступник глави Адміністрації президента Валерій Чалий, голова СБУ Валентин Наливайченко та міністр закордонних справ України Павло Клімкін провели зустріч з послами іноземних країн, на якій були надані результати розслідування СБУ та неспростовна доказова база теракту в Маріуполі. Про це УНІАН повідомили у прес-службі Глави держави.

«Обстріл у Маріуполі є шокуючим терористичним актом так само, як і обстріли під Волновахою, тролейбуса у Донецьку, збиття Бойнга-МН17. Причинення і тортури українських воїнів з боку так званої ДНР порушують усі цивілізовані правила поводження з військовополоненими. Усі ці дії поставили ДНР в один ряд з терористами ІДІЛ, які вчора вбили громадянина Японії», — сказав В. Чалий.

Заступник глави АПУ також заявив, що «якби Мінські угоди виконувались проросійськими терористами і Росією, трагедії минулого тижня ніколи б не сталося».

У свою чергу, В. Наливайченко та представники СБУ подали деталі трагедії, послідовність подій, відеодокази, результати розівідання даних, перехоплені радіо- та телефонних розмов осіб, які були зачленені безпосередньо до планування, організації та проведення ракетного обстрілу східного району Маріуполя. Також було продемонстровано відеосвідчення одного із співучасників цього злочину. Всі ці матеріали прямо свідчать про належність важкого зброєння — ракетних систем залпового вогню та персоналу, який його обслуговував і здійснював 24 січня ракетний обстріл житлових масивів східного Маріуполя, до Російської Федерації.

Міністр закордонних справ України, у свою чергу, наголосив на тому, що «це злочин важливо розішуковати, насамперед, у моральному вимірі і класифікувати його як злочин проти людності».

Звертаючись до дипломатів, П. Клімкін заявив: «Ті, хто вчинив цей жахливий злочин, мають представити перед міжнародним кримінальним судом у Гаазі, і ми розраховуємо на вашу підтримку» і закликав визнати так звані ДНР та ЛНР терористичними організаціями.

Міністр також представив кроки України на міжнародній арені щодо мирного регулювання ситуації на Донбасі та наголосив на тому, що Україна продовжує стояти на позиції, що існує лише політичне вирішення конфлікту на основі Мінських домовленостей та Мінського протоколу, під яким поставила свій підпис, в тому числі, й Російська Федерація. «Росія має бути всередині процесу і бути частиною вирішення проблеми», — наголосив він.

«З іншого боку, ми не виключаємо і прагнемо розширити формат переговорів із зачлененням США і сподіваємося на продовження роботи Тристоронньої контактної групи, що є важливим в обміні полоненими», — наголосив П. Клімкін.

...І НАРОДНА

В ОДЕСІ ВЛАШТУВАЛИ «ПОХОРОН ПУТИНА»...

Близько двохсот активістів патріотичних і демократичних сил взяли участь у недільній акції підтримки українських військовослужбовців, що відстоюють суверенітет і цілісність України, передусім, мужніх «кіборгів» з Донецького аеропорту.

Як передає кореспондент «Укрінформу», люди прибули в обідню пору до міжнародного аеропорту «Одеса» з державними прапорами й плакатами з гаслами: «Хочу жити в мирній Україні!», «Русскоязычных в Україні неубиває Путін», «Я — кіборг з Донецького аеропорту» та іншими.

Учасники акції запалили свічки в принесених лампадках, вшановуючи пам'ять загиблих мирних жителів Маріуполя від рук проросійських терористичних формувань, виконали Державний гімн України в супроводі двох оркестрів — ВМС та облУВС і провели збір коштів для лікування «кіборгів», доставлених протягом тижня до Одеського військового шпиталю.

Багатолідна акція протесту відбулась також біля Генерального консульства Російської Федерації в Одесі, до будівлі якого одесити прийшли з плакатами: «Путін — вбивця», «Вова, щоб ти здох!», «Руки геть від України» та іншими. Група учасників акції доставила до дипломатичної місії й труну з написом «Путін» і спробувала її перекинути через високий паркан консульства.

Однак завадили правоохоронці. Тоді одесити здійснили ритуал спалення труни біля воріт дипредставництва держави-агресора.

ЩОБ У СІРКА ОЧЕЙ НЕ ПОЗИЧАТИ?

Президент Росії Володимир Путін продовжує демонстративно сердитися на Захід. І саме тому він не захотів приїхдати в Польщу, щоб відзначити 70 років з дня визволення в'язнів концтабору Освенцима. Про це пише оглядач німецького видання Der Spiegel, який нагадує, як 10 років тому російський президент був у центрі уваги на такому ж заході і навіть виголосив промову. 5 років тому замість нього в Освенцимі поїхав «його тимчасовий замінник» Дмитро Медведєв. А нині ж у Польщі представляє країну-правонаступницю СРСР приїхав голова адміністрації президента РФ.

«Звісно, відсутність Путіна не грає на його користь. І навіть посилає дуже небезпечні для нього сигнали», — йдеться в статті. Оглядач пише, що подібні акції всесвітньої солідарності проти жорстокості і насилия зазвичай розріджують напругу між сторонами конфлікту, якими на сьогодні є Україна і країни Західу, з одного боку, і Росія, — з іншого. Під час святкування 70-ї річниці висадки військ союзників у Нормандії президенти Франції, Німеччини, України і Росії вперше зустрілися і поговорили про конфлікт на Донбасі. Так виникла «Норманська четвірка», яка веде переговори про припинення вогню і встановлення миру.

«Освенцим став символом варварства нацистського режиму, Голокосту, якому притистоїть вільне і толерантне суспільство. Колишній концтабір став пам'ятником злочинної ненависті і насильства. Відсутність Путіна в Освенцимі демонструє, як мало для нього значить цей дискурс», — йдеться в статті.

Автор нагадує, що Росія також зробила показовий жест у бік Західу, коли всі лідери Європи разом вшанували загиблих журналістів і художників Charlie Hebdo. Тоді в

Москві навіть заявили, що Захід сам винен в терактах у Парижі.

Цього ж разу Путін «дме щоки» через те, що Варшава не виділила його з-поміж інших лідерів і не запросила особисто.

«Він очевидно не хотів бути в Освенцимі. Ізоляція Росії продовжує посилюватися разом з невдовolenням президента через санкції. Поведінка Путіна не допомагає ні йому, ні його країні», — йдеться в статті.

27 січня президент Росії влаштував урочисті заходи в своїй країні. Путін на річницю визволення Освенцима згадав Бандеру й українських «нацистів», які нібито допомагали нацистській Німеччині вбивати євреїв у Києві, Одесі, Львові.

При цьому президент Росії ані слова не

ФОТОФАКТ

«Російський марш» у Москві.
Листопад 2012 року

РНБО ДОРУЧИЛА УРЯДУ ЗВЕРНУТИСЯ У ГААГУ

Уряд України повинен почати процедуру звернення до Гаазького трибуналу щодо злочинів проти людянності, скомісні терористами проти українських громадян у 2014-2015 роках, а також щодо визнання «ДНР» та «ЛНР» терористичними організаціями. Відповідне доручення було дано Кабміну на засіданні Ради національної безпеки і оборони України у неділю, повідомляє прес-служба РНБО.

Окрім того, під час засідання прийнято рішення щодо Державного оборонного замовлення для забезпечення Збройних Сил України, Національної гвардії та інших військових формувань новою зброєю та військовою технікою.

РНБО також ініціювала пакет законодавчих змін щодо посилення обороноздатності держави, зокрема, внесення змін до Закону «Про очищення влади» у частині дозволу досвідченим офіцерам та генералам продовжувати військову службу. Під час засідання Президент України доручив Уряду надати комплексну допомогу всім постраждалим внаслідок останніх терактів.

Нагадаємо, 24 січня терористи обстріляли житловий масив Маріуполя «Східний» з установок РСЗВ «ГРАД». Загинуло 30 осіб, у тому числі двоє дітей, ще понад 100 мешканців міста поранено, серед них 9 дітей.

Обстріл, як визначила спеціальна на моніторингова місія ОБСЄ, вівся з території, підконтрольної угруповання «ДНР». Секретар РНБО Олександр Турчинов назвав відповідальним за обстріл Маріуполя російського президента Володимира Путіна, назвавши атаку «черговим кривавим злочином проти людства», який скоїла російська армія.

Неділя, 25 січня, була оголошена в Україні днем жалоби...

ГІТЛЕРІВСЬКОЮ ПРАКТИКОЮ НАЗВАВ ОБСТРІЛ МАРІУПОЛЯ В'ЯЧЕСЛАВ КИРИЛЕНКО

Віце-прем'єр-міністр — міністр Культури України В'ячеслав Кириленко вважає, що обстріл мирних жителів Маріуполя здійснено за принципом гітлерівських загарбників, які знищували інші народи тільки тому, що вони були іншою національністю і відстоювали свою ідентичність.

На цьому він наголосив під час Меморіального заходу «Шість мільйонів сердець», приуроченого до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту, передає кореспондент «Укрінформу».

«Зараз ми не можемо зрозуміти, як через те, що ми — Україна і маємо свою державність, люди з того боку фронту кидають «Гради», «Смерчі» й «Урагани» про мирних маріупольців, здебільшого російськомовних. Що це, як не початок, — можливо, поки що на далеких підходах — повторення гітлерівської практики, коли інший народ оголошується недогодним тільки тому, що він інший та ще й має свою державу», — підкresлив В. Кириленко.

Віце-прем'єр зазначив, що влада України робитиме все для того,

щоб міжнаціональний мир, міжнаціональна злагода і єдність зміцнювались. І всі національності в Україні єдині в тому, що вона була мирною, демократичною і провітаючию, що тероризму не повинно бути місця ніде в світі і також на українській землі.

«Україна завжди була солідарна із усіма тими, хто потерпав від тероризму або ставав його жертвою. Зараз, висловлюючи солідарність із єврейським народом, із його представниками, які мешкають в Україні, ми також закликаємо всі народи світу і до солідарності з Україною. Оскільки є диктю, що, спільно визволяючи Аушвіц-Біркенау, — а його визволили війська 1-го Українського фронту, — українці, росіяни, білоруси, євреї і багато інших національностей, — зараз нащадки цих людей стали по різні боки фронту», — сказав високопосадовець.

Він також висловив переконання, що 27 січня — Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту — має стати ще одним приводом, щоб усі люди світу подумали і подбали про

мир, зробили все для того, щоб геноцид ніколи і ніде більше не повторювався, щоб усі народи жили у злагоді. «Саме на це спрямована і буде спрямована політика новообраних президентів, новообраних урядів і новообраних українських парламентів. Ми докладемо всіх зусиль для того, щоб в Україні був мир і щоб люди всіх національностей бачили Україну своїм мирним домом», — наголосив віце-прем'єр.

* * *

Як повідомила прес-служба Міністерства культури України, напередодні Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту 27 січня віце-прем'єр-міністр — міністр культури України В'ячеслав Кириленко взяв участь у відкритті виставки «Концтабір Аушвіц — український вимір» у Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років. Вона присвячена українським в'язням найближнього концентраційного табору нацистської Німеччини і тим, хто його визволяв у 1945 році в складі 1-го Українського фронту.

У заході також взяли участь дирек-

Розстріляний донецький тролейбус

БРЕШЕТЕ. ДОНЕЦЬК ЗНАЄ СВОЇХ НЕГІДНИКІВ...

Масового розшукання українських військовополонених у Донецьку не вийшло. Те, що відбулося в минулій «чорній четвер», з усією очевидністю засвідчило, на яку підлість здатні піти сепаратисти. Тому що шоу з військовополоненими, черговий військовий злочин самозваної донецької влади, нічого спільногого не мали ні з чистю, ні зі справедливістю.

У четвер, після перших повідомлень про трагедію в районі Боссе в Донецьку, Україна пережила шок. У який вже раз. Скільки б не обрушувалися на голови людей повідомлення про смерті і руйнування, звикнути до них неможливо. Вони викликають біль та шире співчуття, тому що загинули мирні люди. Співгromadяни загинули, а може, родичі та друзі.

Ще один шок у всієї Україні через декілька годин викликала демонстрація ненависті, коли полонених українських «кіборгів», поранених і знекровлених, привезли на місце трагедії «на розтерзання натовпу». Хоча хто-хто, а вони, українські солдати й офіцери, які пройшли напередодні через важкі бої та потрапили у полон у напівнепритомному стані, вже точно жодного відношення до обстрілу тролейбусної зупинки не мали.

Їх привезли на площе і поставили на коліна. Не перед людьми поставили — перед телекамерами і перед «обраними» активістами, які старатно зображували «народний гнів». Деякі обличчя людей, що зображені з себе «обуренну громадськістю», є давно відомими містянам. Як, наприклад, ця активістка, яка «чисто випадково» намалювалася на місці події (див. фото). Але все перевершила давня

героїння історії про «розп'ятоого хлопчика». Ця небезпека акторка в черговий раз «проявилася» в сюжеті російських телевізійників з Донецька від 22 січня, цього разу — в образі «місцевої продавчині», звісно, обуреної «звірствами укропів».

Виникає запитання — в них там, у московській «Фабриці мрій», з кадрами сутижно? Або ж просто не вистачає людей, готових настільки безсвісно брехати, та ще й буквально стоячи на крові безневинних людей?

Російські канали показали картинку: українські полонені в оточенні бурхливій юрби. Небайдужі люди дали картинку тієї ж події з іншого ракурсу. І виявилось, що натовпу не було. Площа була порожня. На кого була спрямована ця демонстрація?

Звичайно, вона була розрізана на російську аудиторію, яка повинна була точно засвіти, хто несе відповідальність за загибелю людей на тролейбусній зупинці і вилити свій «праведний гнів» на ненависних «укропів».

Очевидно — на жителів Донецька, які за задумом перед обличчям «бендерівської» загрози повинні були б згуртуватися й забути про безпрадність місцевої донецької «влади», про голод, холод й про власну нещасну долю.

Без сумніву, це послання ненависті було адресовано із усією Україні, оскільки запропоновані масовка повинна була продемонструвати її громадянам звірчу жорстокість у поводженні з полоненими, знищити будь-яке співчуття до мешканців міста й спровокувати нову хвилю насильства.

Вони, автори цієї постановки, помилилися. Нічого, окрім почуття оғиди до «мо-

торол» і всіляких «гіві», ці кадри не викликали. Постановка жорстокого шоу з українськими військовополоненими підштовхнула до думки, що сама ця кривава бійня на кінцевій зупинці в Боссе була частиною сценарію, розіграного цими «безславними виродками».

Про те, що міни, які вбили донеччан, не могли прилетіти з українських позицій, сказано й написано вже чимало. Пересувними мінометами, встановленими на вантажівках, бойовики хваляться вже кілька місяців, навіть презентацію цього свого винаходу проводили.

Поспішність, з якою Захарченко оголосив про виявлення «диверсійної групи», й та швидкість, з якою бойовики заявили про її ліквідацію і знищенні всіх диверсантів, тільки підтверджують висновок про те, що обстріл тролейбусної зупинки міг стати результатом жахливої провокації з боку самих бойовиків.

Виникає неминуче запитання — навіщо? Якою потворною логікою могли керуватися люди, що запускають міни у свідомо мирний натовп?

Це запитання тільки здається риторичним. Якщо згадати, з чого починалася чеченська війна, про підірвані московські багатоповерхівки й про гучні заявки нинішнього російського лідера про готовність «мочити в сортирі» всіх причетних до цього злочину. Дивно ще, що надбанням громадськості стала тоді інформація про «навчання ФСБ», якими сама ФСБ ніякоже пояснювала виявлену вибухівку в будинках, які підірвали ще не встигли.

Версія про причетність ФСБ до цих злочинів ніким не була спростована. Це озна-

тор Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович, директор Інституту історії України НАН України Валерій Смолій, генеральний директор Національного музею історії Великої Вітчизняної війни Іван Ковальчук.

В'ячеслав Кириленко закликав вшанувати пам'ять понад мільйона загиблих у концтаборі Аушвіц, а також вивчати свідчення тих, хто вижив у жахливих обставинах нацистського режиму. В'ячеслав Кириленко нагадав про праведників світу, серед яких — митрополит Андрей Шептицький, отець Омелян Ковч та інші українці, які рятували євреїв від знищення, інколи ціною власного життя.

В. Кириленко відзначив спільність в історії української та єврейської націй, адже обидві зазнали великих втрат від геноциду. Урядовець подякував Ізраїлю за міжнародну допомогу під час конфлікту на сході України.

ДОВІДКОВО. На виставці «Концтабір Аушвіц — український вимір» представлено колекцію з фондів Національного музею історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років, із залученням матеріалів музею «Пам'ять єврейського народу та Голокост в Україні» (м. Дніпропетровськ).

Серед експонатів — малюнки, ескізи та графіка художника 1-го Українського фронту київського єврея Зіновія Толкачова, який один із перших побачив Аушвіц після визволення. Вражений нацистськими злочинами, художник створив графічні серії «Освенцим» та «Квіти Освенцима».

Відвідувачі зможуть побачити документальні матеріали учасників визволення Аушвіца та його в'язнів: військовополонених, учасників українського визвольного руху, оstarбайтерів, євреїв з України, колишніх малолітніх в'язнів.

Чає, що «чекістська кмітливість» могла спровокувати і в той момент, коли світова громадськість обурилася на вмисним масовим бойовицтвом бойовиками мірних пасажирів автобуса в Волновасі. Щоб віправдати в очах цієї самої громадськості, як і, власне, в очах російських громадян, військовий наступ сепаратистів на Донбасі за прямою підтримкою російських же збройних сил.

Хто міг скотити такий жахливий злочин? Перегляньте раз відео, де «Гіві» і «Моторола» «сплікуються» з українськими полоненими. Погодіться в «одухотворені» очі цих бойовиків, запам'ятайте їх. І згадайте кілька інших епізодів. Наприклад, ось цей, де «Моторола» перевіряє пильність власних підлеглих вогнем із станкового гранатомета. Або ще один, там де він же перевіряє міцність бронежилета одному зі своїх підлеглих. Або ось тут, де ці ж «герої» підстрелили свого добровольця.

Є такий влучний вислів — «без гальм». У цих людей немає гальм. Ці могли віддавати наказ на обстріл мирного населення, — уява «домальовує» навіть лексику, з використанням якої це могло бути здійснено. А потім вони ж могли імітувати ліквідацію виконавців. І звалити відповідальність за трагедію на тролейбусній зупинці на полонених українців, які за визначенням не мають ніякого в

З українських письменниць вона на Заході — найвідоміша. Оксану Забужко часто запрошують на міжнародні форуми, зустрічі та конференції. Не тільки за участі письменниць, але й міністрів, політологів та експертів. I в таких дискусіях авторка «Музею покинутих секретів» — пряма, безкомпромісна й емоційна. Таюю ж Оксана Забужко була і під час нашого ексклюзивного інтерв'ю.

* * *

— Оксана Стефанівно, на дискусії «Російсько-українська війна і європейські інтелектуали», що проходила на останньому Форумі видавців, ви сказали таку фразу: «За час АТО Заход багато чого зрозумів». А чого, на вашу думку, європейські еліти так і не зрозуміли до сьогодні? Навіть через дев'ять місяців після початку російської агресії...

Хорошо питання. (Задумується). Заход (ідеється не тільки про еліти) так і не зрозумів, що Путін блефує. Дуже довго його намагалися сприймати та сприймали як «одного з нас». Тобто як політика, як лідера держави, що, так, має проблеми, але з котрою все ж можна домовлятися, можна вести діалог і т. д. Не зрозуміло, що це була лише імітація діалогу й насправді сторони вживали ті самі слова, але в зовсім різному значенні.

Заход не зміг розшифрувати семантику пітніських жестів, семантику поведінки банального «блатного», кагебешника на прізвисько «Моль». Як і взагалі семантику поведінки російських спецслужб, яка великою мірою зав'язана на культуру зони... I тільки тепер усі ті маски відносної респектабельності злетіли. Їх вдалися здерти Україні, точніше, українцям!

Останній півроку мало не щотижня я літала на якийсь міжнародний форум. I мене часто запитували (вертаючись особисто до мене, але маючи на увазі українців загалом): «А вам не страшно? Ви не боїтесь?».

Мене це вразило, бо чого, чого, а страху, погодтесь, в українців немає. I взагалі — питання так не стой. Просто-напросто. Ми дійсно не боїмся Росії! У цьому велика різниця між нами та Заходом. Ми не боїмся того блефуючого ведмедя, бо уже розпороли йому черево (як ви розумієте, ідеється не тільки про «кіборгів» з Донецького аеропорту) і з нього посыпалася потеруха... Тепер того звіра треба «завалювати» гуртом, усім світом, тому що він становить загрозу для людства. Не варто брати до уваги оті пальці віялом і пацанські заяви: «Та я можу за два дні дійти до Варшави й до Берліна!».

На Заході не зрозуміють, що насправді це все — блеф. Так, блеф умираючої імперії, з абсолютно розваленою економікою, з розваленою та цілковито деморалізованою армією (зокрема, і поразкою в Україні). Тож не варто звертати увагу на той хор міжнародного застійкування, який, правда, тепер трохи ослаб, але все одно підігривається Москвою (очевидно непоганими фінансовими вливаннями та підкупами). Мовляв, не чіпайте Росію, не дражніть її, не будіть ведмежа. Бо ой, ой, він дуже страшний.

Та не страшний! I Україна, кажу ж, це довела... Тому, відповідаючи на ваше запитання, підсумую так: на Заході досі не зрозуміли важли-

вості отого «не бійся», тієї одинадцятої (усміхається) Христової заповіді за апокрифами. Просто не бійся — і все буде гаразд!

— Нині всі говорять про нову холодну війну. От і на саміті у Римі лауреати Нобелівської премії миру Лех Валенса, Михайло Горбачов, Ширін Ебаді — заявили про таку загрозу в спільному зверненні... На ваш погляд, холодна війна уже стартувала чи наразі «прогрівається мотор?

— На мій погляд, холодна війна ніколи й не припинялася. Принаймні з боку Росії. Це був розвід «лохів» (усміхається), ілюзія, що 91-го року Захід виграв холодну війну. Насправді, ядро радянської системи в Росії вціліло, — насамперед, у вигляді спецслужб, котрі зберегли позиції та укріпили їх... Вони усі ці 23 роки не припиняли своєї активності!

Пригадайте ті вбивства, отруєння, загадкові самогубства, що відбувалися в Лондоні. Он учора загинув головний свідок у справі Лит-

Оксана ЗАБУЖКО

КАГЕБЕШНИК НА ПРІЗВИСЬКО МОЛЬ — ЛІШЕ ВЕРШЕЧОК ГНІЙНИКА «РУССКИЙ МИР»

виненка... Це все тривало роками, але Заход закривав очі. Просто не вірив, що таке можливо. I лише тепер вони починають прозрівати!

Цей рік був безумно тяжким. Та головним його результатом я вважаю власне скидання масок і початок великого очищення. Коли Заход поступово розуміє, що Росія займається «гнилим обманом», феєбешним розводом чи як завгодно це назвіть. Знаєте, політична система, яку створила Росія, насправді являє собою синтез Луб'янки з Голлівудом. Це такий собі танок клуонів і суцільній тролінг, за яким проглядаються волохаті руки захривленого бандита...

Та на це, повторюсь, закривали очі. Як і на Чечню, на Молдову (тільки тепер згадали, що шматочок тієї країни, Придністров'я, був відрізаний та «заморожений»), на Абхазію, на Осетію. Це все розглядалося як локальні конфлікти, і лише нині воно все починає складатися в системний ланцюжок одного й того самого сценарію.

І це — сценарій, за яким СРСР працювало ще зі сталінських часів. Тобто це — класичний варіант російської експансії під егідою спецслужб. Коли головне — не лишати доказів і вдавати, що це «не ми». Ні — абсолютно ті самі техніки, ті самі стратегії, ті самі навіть тактики. Що в Криму, що на ході.

— До слова, в Криму, як заявив міністр закордонних справ Росії, можуть розмістити ядерну зброю. Як єС, США, Україна повинні реагувати на такі погрози? Так само, як на блеф чи...

— А ви уявіть себе Лавровим (це — одна з поширеніших технік письменників — стати на місце персонажа): що в цій ситуації йому залишається говорити? Так, він повинен розмахувати руками, бризкати слини і кричати: «Попиши, поріку!». (Сміється). Насправді ж, усі ті ядерні боєголовки, думаю, уже давно поточила іржа...

«У НИХ КУЛЬТ ВЛАДИ ТА ГРОШЕЙ»

— Як ви думаете, Путін щось читає? Скажімо, у літаку по дорозі з Австралії до Москви...

— Про таких людей я кажу: за ними у пеклі казани плачут! Тож я би воліла не вживати в образ, в якому вже не лишилося нічого людського...

У РОСІЇ ОФІЦІЙНО СТВОРЮЮТЬСЯ ШТУРМОВІ ЗАГОНИ

Формування в Росії за підтримки влади «Руху Антимайдан» з планами протистояти вуличним протестам і проводити підготовку бійців у спеціальних таборах є офіційним створенням штурмових загонів. Таку думку висловив російський журналіст Матвій Ганапольський у своїй колонці на сайті видання «Московський комсомолець».

«Я вам неприємну річ хочу сказати, тільки ви не ображайтесь. В Росії, вже цілком офіційно, створюються штурмові загони», — написав він.

Те, що рух має протистояти протестам, яких у Росії немає, Ганапольський оцінює як потенційну загрозу для нинішньої влади, на яку та закриває очі. «Пан Саблін (російський сенатор, один із засновників руху — red.) відверто розповідає, що новий рух буде складатися приблизно з 10 тисяч військових, козаків, спортсменів і байкерів, які мають намір «спостерігати за мітингами опозиції». А в паузах між «спостереженнями»

СТРАХ І ЛЮТЬ ПУТИНА

На тлі масштабного відновлення бойових дій на сході України відхід військових частин від того, що колись було Донецьким аеропортом, сьогодні здається лише одним з епізодів нескінченного протистояння з російськими військами та їхніми найманцями на Донбасі. Але, насправді, це протистояння увійде в історію. Протягом довгих тижнів невелика, постійно обстрілювана, погано озброєна, майже оточена ворогом група військових утримувала у своїх руках стратегічний об'єкт, відбиваючись від армії ядерної держави, яка постійно одержувала підкріплення зі сходу. I не важливо, як називали себе атакуючі — армією «ДНР», «відпушкниками», збройними силами Новоросії або якось ще. Ми чудово розуміємо, кому протистояли наші хлопці — Збройним Силам Російської Федерації. I здолати їх вдалося тільки після повного зруйнування залишків будівлі Донецького аеропорту.

Політичні та військові спостерігачі ще довго міркуватимуть, навіщо Москви потрібно було витрачати такі сили на захоплення зовсім марної для неї зі стратегічної точки зору позиції. Хтось буде говорити про випрямлення лінії фронту, хтось — про «життєздатність» «ДНР» і «ЛНР», хтось про перший етап нового наступу Володимира Путіна. Але шукати великого сенсу у діях російського президента я б не став. Навіщо йому потрібно було захоплювати Крим? Навіщо потрібно було починати війну на Донбасі? Навіщо потрібно було штурмувати аеропорт? Заради рейтингу? Заради тиску на Україну? Заради рівного становища із західними лідерами? Так рейтинг Путіна і до Криму був високий. Важелі тиску на Україну після втечі Януковича було предстоянням. A рівного становища із західними лідерами після початку війни з Україною Путін позувся — його просто виставили за двері.

Ні, причиною всьому — страх і лють Путіна. Страх перед можливим зараженням вірусом громадянської свідомості та гідності жителів власної країни. I лють через те, що йому не вдалося зберегти на чолі України марionеткового правителя, який продався Кремлю за кілька мільярдів доларів.

Донецький аеропорт — це теж лють. Скажений Захарченко — це і лють Путіна, яка витянута з господаря і спрямована істерити в залиї кров'ю донецькі степи. Якщо ви хочете знати, що насправді відчуває Путін і як він поводиться, коли поруч з ним немає телекамер і навіть Лаврова з Медведевим, просто простежте за тим, що робить і що говорить Захарченко.

Українські герої розлютили Путіна на своєму готовністю чинити опір і стояти на смерть. Він просто не може зрозуміти — чому? Та й не хоче зрозуміти. Боягузливий чиновник, який заслужив владу догідливістю і готовністю виконати будь-які побажання свого тодішнього господаря Бориса Єльцина, він навіть не знає, що на світі є щось важливіше за владу і гроші — честь і доблесть. Для Путіна це — порожні слова, а для українських військових і добровольців це і є їхнє життя.

Сьогодні Путін балансує не між війною і миром, а між страхом і крахом. Дуже важко сказати, який саме сценарій подальшої поведінки вибере він і що вирішить його лють. Але вже сьогодні зрозуміло одне: в історії людства не залишиться жодного Путіна з його вічним страхом. А захисники Донецького аеропорту залишаться.

Віталій ПОРТНИКОВ,
журналіст і політичний коментатор, оглядач Радіо «Свобода»

— Як ви відчуваєте, Путін щось читає? Скажімо, у літаку по дорозі з Австралії до Москви...

— Ця ВЕРХОВНА РАДА — ПЕРЕХІДНА!

— Якщо говорити не про Заход і не

про Росію, а про Україну. У новому парламенті багато яскравих особи-

борці з революціонерами мають намір тренуватися в спеціальних таборах

і вчити студентів протидіяти «помаранчевим» технологіям. У відповідь —

мовчання. Органи правопорядку чують, бачать, що молоді організовують

табори, що там будуть проводитися силові тренування й ідеологічні

промивання мізків... і мовчать», — пише Ганапольський.

Силовий рух, який «ідеологічно підтримується державою, але позакон-

ституційний по суті і не підпорядковується МВС» і при цьому не має

навіть цілі протистояння, є повною аналогією гітлерівських загонів СА,

каке журналист.

«Як назвати силову структуру, яка ідеологічно підтримується державою,

але позаконституційна по суті і не підпорядковується МВС? Як назвати

структурою, яка оголошує набір молоді, анонсує тренування в таборах, але

не має мети протистояння, лише називає цю мету «кольоровими

революціями»? Без сумніву, це — штурмовики, як би кому не подобалося

це слово», — резюмував він.

(УНІАН)

БРИТАНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ – ПРО ФАЛЬШІВІСТЬ РОСІЙСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Британський журналіст, дослідник російського медіа-простору Пітер Померанцев у статті «Ідеологія Росії: правди не існує» для видання New York Times намагається пояснити поведінку росіян під час війни з Україною.

«Уявіть, що ви брехали все життя. Не інколи, для зручності, а щохвилини вашого життя – у школі, на роботі, під час громадських заходів. Ви мусили брехати, щоб вижити, тому що покаранням за правду був би крах вашої академічної або професійної кар’єри, або навіть в’язниця. Для росіян, які стали повнолітніми ще до 1991 року, це – єдиний спосіб життя, який вони знають», – пояснює Померанцев, чому так легко пересічні росіяни вірють неправді й самі повтоють її.

Автор називає росіян фальшивим суспільством – з удаваними медіа, удаваним вільним ринком, удаваним правосуддям. На підтвердження цього Померанцев наводить приклад діяльності радника президента Росії Владислава Суркова.

«Він (Сурков – ред.) сприяв винаходу нового типу авторитаризму, заснованого не так на руйнуванні опозиції ззовні, як на проникненні своїх людей всередину груп з різними інтересами, щоб ма-ніпулювати зсередини», – пише журналіст. Однією рукою Сурков підтримує правохисників і дисидентів, а іншою – створює молодіжні радикальні угруповання на кшталт «Наших», – звертає увагу Померанцев і робить висновок, що в Росії є «все PR».

На його думку, режиму вигідний такий цинізм, коли люди перестають довіряти інституціям, коли втрачають цінності і їм легко наїзнати різні конспірологічні погляди.

Під час триєз Заходом, вважає Померанцев, Кремль поширяє свою тактику на міжнародні відносини, у країнах Заходу активно працюють проросійські лобісти, деякі праві політичні сили заоочуються фінансово, іде активна робота з бізнесом, який не зацікавлений у санкціях щодо Росії. Метою Кремля є посіяти розбіжності, «дезорієнтувати» ворога за допомогою інформаційної війни, – впевнений журналіст.

При цьому автор зауважує, що значною мірою ця робота за кордоном приносить чимало результатів для росіян. Після війни в Іраку та економічної кризи населення країн Заходу все менше довіряє власним інституціям.

Пітер Померанцев резюмує цитатою американського президента Барака Обами, який, говорячи про Росію, сказав, що «вона не має глобальної ідеології». А не бачити головного – це недооцінювати опонента.

<http://ukrainian.voanews.com/content/article/2557819.html>

Про російську пропаганду
Від початку – це велика брехня щодо Майдану. Представлення Майдану як неонацистської змови проти держави, що є проявом ненависті до росіян та євреїв, – просто пародія.

Ця технологія, розроблена ще Йозефом Геббельсом, широко використовувалася нацистами упродовж Другої світової війни та до неї. Вона привела до анексії німцями Судетів.

Стосовно Криму все, що я бачу, – близче до нацистської поведінки, ніж те, що я коли-небудь бачив на Майдані. Це є певним збоченням,

українського населення.
За даними Світового банку, національний дохід Ірландії у долларах більший за український. Це шокує.

Причина кріється у системах країн, економічній політиці, стимулах, питаннях корупції. Інтелектуальні здібності українців та ірландців тут ні до чого. Йдеться про якість систем та структур.

Про енергію українського потенціалу
Оборона та безпека Донбасу, звичайно, є вирішальним пі-

ПЕТ КОКС: АБИ СКОМПРОМЕТУВАТИ МАЙДАН, БУЛО ЗАСТОСОВАНО ТЕХНОЛОГІЮ ГЕББЕЛЬСА

адже якщо ви розумієте сучасну історію Європи, то анексія територій, на яких проживають представники тієї ж етнічної групи, а також використання пропаганди було класичним нацизмом.

Про енергоефективність

Мое спостереження від декількох зим, проведених в Україні: ви страждаєте від енергетичного передозування, як наркомани.

Один зі способів створити енергію – стати енергоефективними. Якщо в Україні у плануванні будівель або іншому переплануванні ввести стандарти німецького Passivhaus Institute, які є вільному доступі, то можна заощадити 80% витрат на опалення. У вас все є, щоб це зробити. Рішення – ваше.

Про різницю між Україною та Ірландією

Я родом з Ірландії – маленького острова, який значно менший за Україну. Наше населення – 4,5 млн. людей – це менш ніж одна десята

танням, але правильне впровадження структур та викорінення корупції також дуже важливі.

Коли у Польщі, де дохід сьогодні майже втричі перевищує український, змінилися структури, з’явилася нова енергія. Це і є ваш потенціал. Сьогодні Україна у складі важкої економічної ситуації. Тому я б застеріг українців: будьте амбітніми, але забагаті, що в демократичний спосіб Рим не будувався за один день.

Про безпеку

Україна постала перед загрозою для територіальної цілісності та сувереності. Безпека, безумовно, має бути одним із пріоритетів.

Сума коштів, яку витратять на оборону та безпеку, у 5% національного притоку є дуже високою ціною.

Ця сума є мірилом небезпеки кризи сьогодні.

Про люстрацію

Необхідно чесно, пропорційно та на основі фактів визначити міру від-

повіданьності людей, які підпадають під закон про люстрацію, щоб було відчуття справедливості, а не по-мести.

Йдеться про цінності, що є підґрунтям у застосуванні закону про люстрацію. Необхідно відслідковувати, як працює закон, яким, можливо, зловживують, чи це закон, спрямований на зміну хибних практик, чи він використовується, щоб закрутити гайки іншої сторони.

Коли закон стає актом помсти, він руйнує законодавчу систему. Коли закон є актом об’єднання, він посилює законодавчу систему.

Важливо, щоб депутати Ради спітали з уряду, як використовується закон про люстрацію. Це потрібно, що суспільство у відкритий спосіб стало співучасником люстраційного процесу, щоб він не пройшов у темних закутках. Бо це – радянський спосіб, і цього Майдан не бажає.

Катерина БЕЗРУЧЕНКО

Революція Гідності об’єднала українськомовну частину нашого народу з російскомовною. З ініціативи Путіна абсолютно в усіх громадян України прокинулася ненависть до сфазованої Росії. Герої, які гинуть за український Донбас, нічим не відрізняються від воїнів УПА. Може, тим, що серед них є безліч російськомовних «бандерівців». Жодна літературна творчість, політична й мудра аргументація не змогли б зробити те, що з нашою Вітчизною вчинив Путін. Він збройно з’єднав два крила нашої землі – схід і захід. Україна злетіла, і її побачив світ. Майдан – подія загальноєвропейського чи навіть світового значення. Відкрився раніше незнаний на Заході європейський народ, який до того вважали підкореною сусідніми державами колонією, народ із високою національною самовідінностю, духовністю, стражденною історією, присутністю якого впліватиме на формування політичного й економічного життя всього континенту. Я закликав на Майдан за рік до його початку. Я вірив, що він буде, але підії 2014 року перевершили мої найсміливіші сподівання.

Знищеним Януковичем
Збройні Сили України не сподівались й міцно сформувалися в боротьбі проти неголошеної, але давно підготовленої війни Путіна проти нашої країни. Це – знак, що 20 років української державності не минули дарма. Її ніхто вже не зуміє прив’язати до відновлюваної імперії «старшого брата». Народ, який був нашією в Київській Русі, в Козацькій державі, за часів УНР, постав знову на Майдані національною родиною серед західних країн. Про Україну, яку шанує світ, у якій бачить свого оборонця Європа, я не мріяв, але з токою Батьківщиною хотів би побути ще на цій землі.

Я підтримував Петра Олек-сієвича Порошенка на президентських виборах і тепер також це роблю. Закликаю не до Майдану, а до згуртування навколо президента. Російсько-українська війна, спланована відновлювачами

царсько-радянської імперії, організована й розпочата за допомогою Партиї регіонів та агента Кремля Януковича, впала на плечі Порошенка, як скеля, ще до того, як він став Главою держави. Знав, який тягар йому доведеться нести, але не злякався. Я погодився стати його довіреною особою і не школу з цього приводу. Він вирішив спільно працювати з Віталієм Кличком, отже, визнав, що потребує допомоги. Його послідовно прихильне ставлення до Арсенія Яценюка також свідчить про усвідомленням, що він є чесною людиною, а й за місцею користування зброєю дорівнюють будь-якій армії натівської держави.

Згадую, восени 1992 року як голова Комісії у закордонних справах Верховної Ради з дозволу Президента Л. Кравчука я зустрівся в Зальцбурзі з Генеральним секретарем НАТО Манфредом Вернером. Запропонував йому розпочати переговори з Києвом про приєднання України до Північноатлантичного договору. На що він відповів: «Україні ще не час думати про вступ до НАТО. Кожен такий втрачений рік чи навіть день – це перемога нашого ворога. У людському розумінні мирних рівноправних взаємин між Україною і Росією ніколи не було і не буде доти, доки Україна не стане членом НАТО. Заява нашого народу про вступ до НАТО вже написана кров’ю Небесної Сотні і знову пишеться кров’ю тисяч убитих за волю України на Донбасі. Київ повинен підписати ту заяву не у майбутньому, а тепер, коли столиці і народи Заходу зрозуміли, що Україна – їхній надійний захист від путінського фашизму.

Рабська свідомість українського народу зникла, згоріла у вогні війни на Донбасі. Якби тієї трагедії не було, ми не вимагали б сьогодні від нашої влади вирвати російськомовну сторінку з наших паспортів. Коли нація починає виховувати й контролювати свою владу, значить, вона перестала бути рабом. За путінською великородзянівською пристрастю Україна я народ і держава має бути знищена. Путін прагне відновити Радянську імперію, тому він вирішив збройно завоювати Крим, Донбас, а далі і всі українські землі. Російськомовні громадяни нашої країни, які взяли зброю і захищають свою Батьківщину, – це велика несподіванка для полковника КДБ, фашиста і грабителя. Адже незаперечний факт: у наших Збройних Силах, які воюють на Донбасі за Україну, є тисячі громадян України та інших країн. Хіба це – армія націоналістична? Ні, це – армія патріотична! Військо різних народів, що виступає проти путінського режиму під українським прапором. Це – знак того, що наш націоналізм, як поспіловий носій правди і свободи для України і для інших народів, перемагав і перемагатиме різні прояви фашизму.

blogs.ukrinform.gov.ua

Ніколи (окрім радянських часів) не приходував, що я — український націоналіст. Однак у мене не було і немає жодної агресії стосовно інших народів, а було лише палке бажання захищати інтереси рідного народу. Це і є справжній бандерівський націоналізм. Все інше — його перекручення. До того ж на моїх очах немає національних шор, які звужують кругозір. Тому я ставлюсь до телерішніх подій (і всередині країни, і за кордоном), як до потужних хвиль ажотажу, який захопив населення землі. Іноді це позитивні хвилі, як, наприклад, наша неподдавна Революція Гідності, що згуртувала український народ навколо національної ідеї. Іноді негативна хоча б у вигляді російського загальнонаціонального шовіністичного психозу. А є ще й хвилі мусульманського екстремізму, що проготилася по всьому світу. Всі ці хвилі вкрай неоднозначні, і кожна з них має свої причини. Революція Гідності виникла як стихійний всенародний протест проти тотальних крадіжок правлячої класики. А спалах російського шовінізму породила окупацію українського Криму. Незрозуміло: навіщо потрібен Крим десяткам мільйонів жителів російської глибинки, які туди ніколи не їздili і їздити не збиралися? Та й хто їм заважав відвідувати український Крим? Не кажу вже про те, що левова частка кримського майна і тоді належала росіянам.

Так що ж стало приводом (не причиною, а приводом!) для шовіністичного угару в середовищі кримського і донбаського російськомовного населення? Повинен чесно визнати, що конкретним поштовхом до спалаху кримського і донбаського сепаратизму стало зовсім несвоєчасне, а тому незрозуміле скасування Закону про мови, який існував при попередній владі. Легковажне шапкозакидування ніколи не пронеситься користі. Навіщо було в тій вкрай нестабільній ситуації давати привід для виходу на поверхню російського сепаратизму? І це головним чином відбулося з провини демагогів з партії «Свобода», а також внаслідок нерозумності наших парламентарів. Зрозуміло, утискування російськомовних в Україні було повним блефом. Але, знаючи чим козиряє російська пропаганда, в жодному разі не можна було давати цей привід. Партия «Свобода» за свій квазінаціоналізм жорстоко покарана тим, що не пройшла в парламент, але наслідки її демагогічної витівки коштують нам дуже дорого.

До речі, приблизно таке ж спостерігається і в Європі. Я розумію, що свобода слова є одним з головних принципів, на яких ґрунтуються західна демократія. Але невже не

можна було передбачити, яку реакцію в мусульманському світі викличут карикатури на пророка Мухаммеда? Адже вже був прецедент з Салманом Рушді і з якоюсь датською газетою. Поза сумнівом, що безжалісне вбивство співробітників французької газети є мерзінним злочином. Але, з іншого боку, цого було слід чекати. Говорити: ну що там такого? Адже малювали карикатури і на Іегову, і на Христа... так чому не можна шаржувати Мухаммеда? Переконаний: така позиція легковажна і дурна. Особливо в умовах пишного розв'язку мусуль-

**Олександр МУРАТОВ,
кінорежисер,
письменник, публіцист**

«ЩО ТІЛЬКИ ДО НАШОГО БЕРЕГА НЕ ПРИПЛИВЕ...»

манського фанатизму. Так, християни не ображаються, євреї не ображаються, але мусульман це дратує до люті. Навіщо ж їх провокувати? Яка там свобода слова, коли внаслідок нерозумного користування нею лілиться кров? Та й без крові це те же саме, що слово « жид », яке іноді вживается в Україні і Росії. Можна дуже переконливо довести, що в цьому слові немає нічого поганого, можна посликатися на польську мову, в якій тільки цим словом називаються євреї. Але хіба це — аргумент? Якщо євреї ображаютися, коли їх називають « жидами », то й не слід їх так називати. Однак є люди, які з садистською насолодою продовжують євреїв так обзвівати. Таке ж і з мусульманами: якщо вони обурюються шаржами на їхнього пророка, то навіщо ці шаржі публікувати?

* * *

Свобода слова — річ гостра з двох боків. Адже існують недоумки, які заради красного слівця не пожаліють ні матір, ні батька. І таких багато навіть у сповна цивілізованих країнах. На жаль, вони часто сидять і в журі найпрестижніших кінофестивалів. З підлітковою легковажністю вони роздають призи фільмам, які в моральному відношенні відверто шкідливі й пилиють гілку, на якій сидить цивілізоване людство.

Кажуть, що близько тридцяти міжнародних призів отримав абсолютно аморальний (до того ж безглуздо аморальний) фільм Мирослава Слабошицького «Плем'я».

Мабуть, своюю мерзеною відвер-

тістю він лоскоче нерви пересиченому, збоченому кіnobонду. Адже йому подобається, коли демонструються на екрані всілякі мерзоти. Однак навіщо це нормальним глядачам? Прем'єрний показ цього опусу в київському будинку кіно закінчився тим, що третина залу почала скандувати: «Ганьба!». І це була не пересічна публіка, а кінематографічно більш-менш підготовлена. Прикро, що огидний, «чорний» фільм «Плем'я» (на відміну

жодних нагород на міжнародному кінофестивалі «Молодість», мабуть, через відсутність у ньому морально-го бруду). Позитивно можна оцінити і недосконалі за драматургією, але своечасний і корисний фільм Лесі Саніні «Поводир». А ось вітати молодіжні кіноальманахи «Мудаки» та «Україно, гудбай!» я ніяк не можу. Їхнім пафосом є полум'яний зважик: «Хлопці і дівчата, поки не пізно, тікайте з цієї проклятої Богом країни!». І побіжать. Тільки незрозуміло, хто залишиться. Пенсіонери? То чи варто захищати країну, що вимирає?

* * *

Ох вже ця свобода слова! Скільки через неї переламано списів! З одного боку, ми як європейці маємо обстоювати європейські цінності, невід'ємною частиною яких є свобода слова. А з іншого боку, — в умовах шаленої російської інформаційної агресії ми не маємо права спокійно дивитися, як дякі наші

питань духовності і культури Верховної Ради України!

А що корисного для країни робить новий голова кіноагентства Пилип Ілленко? Та нічого! І при ньому Експертна комісія робить свою чорну справу. Адже вона знову надає бюджетне фінансування збоченцю пану Слабошицькому на фільм «Люксембург». Це такий собі гідкий повнометражний парофраз на ту ж тему, що була в його не менш гідотній короткометражці «Ядерні відходи». Висновок зі сценарію «Люксембург» один: українці, які працюють на консервованій Чорнобильській АЕС (та її всі українці), — тупі аморальні скоти, які злягаються з ким завгодно, і з п'яних очей вбивають одне одного. Виходячи зі сценарію, під час зйомок треба буде вбити кількох собак і вовка. Переконаний, цей гідкий опус не варти смрті нещастних тварин. Однак цей сценарій набрав в Експертній комісії найбільшу кількість балів. Ну і комісія!

* * *

Хо ж повинен хоч якось спостерігати за рівнем аморальності у вітчизняному кіно? До нещодавнього часу цим займалася Національна експертна комісія з питань захисту суспільної моралі, в яку входили сповна достойні люди, здатні за своїми розумовими і моральними якостями сигналізувати громадськості про найбільш явні випадки прояву аморальності. Але за пропозицією занадто прудкої молодої депутатки Ольги Червакової Верховна Рада не сьогодні, так завтра може цю комісію ліквідувати, а її функції в галузі кіно покласти на Експертну комісію Держкіноагентства України. Тобто на ту саму Експертну комісію, з благословення якої був знятий фільм «Плем'я» та інша гідота. Фінансова вигода від цієї операції лише 3 млн. грн., а школи на всі 100, тому що не буде кому кричати: «Караул!». Щоб досягти значно більшого фінансового і морального ефекту, треба ліквідувати іншу комісію — Експертну комісію з питань кіно, і при цьому скоротити штат Держкіно з 35 осіб до 7, як це було до 2010 року. З усіма кіносправами легко впорається невеликий департамент Міністерства культури України.

Усьому потрібен розум. А якраз на нього у наших політичних верхів величезний дефіцит. Тобто достойніх і розумних людей у країні багато, та вони з незрозуміліми причинами не піднімаються нагору. Як то кажуть у народі: «Шо тільки до нашого берега не припліве...».

ХОТИЛОСЯ Б ЦІВІЛІЗОВАНО...

24 листопада 2014 року, реєстраційний № 206 М., контактний телефон банку: 467-647.

Генеральний прокуратури України
Москаленка Миколи Йосиповича, мешканця м. Сімферополь

ЗАЯВА

Я — клієнт ПАТ «Банк «Київська Русь» — договор № 38383-45.3 банківського депозитного вкладу терміном від 25 березня 2014 року до 27 жовтня 2014 року. Крім цього, відповідно до договору № 11506-9 на мое привілеї відкрито картковий рахунок 26253001602002 щодо зарахування на виплату пенсії, на якому залишилось 12783 грн. на час припинення дії ПАТ «Банк «Київська Русь» у Криму.

На мої численні звернення телефоном про подальшу мою співпрацю з банком відповідь була одна: ваші рахунки заблоковані. Не отримав відповіді я і на мої письмові заяви поштою. Останню заяву я подав особисто в м. Київ у центральному офісі ПАТ «Банк «Київська Русь»

3 повагою,
Микола Йосипович
МОСКАЛЕНКО,
учасник ВВВ
Додатки:
1. Ксерокопія договору № 38383-45.3
2. Ксерокопія договору № 11506-9
3. Ксерокопія паспорта громадянина України

ВИМАГАЄМО СИСТЕМНИХ ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ В КРИМУ!

Письменник з Криму Валентин Бут на сайті [«Шановний пане Президенте, — йдеться, зокрема, у зверненні, — українські громадяни Криму — киримли, росіяни, українці, представники інших етносів звертають Вашу якнайпильнішу увагу на той прикрай факт, що політика сьогоднішньої української влади стосовно анексованої путінським режимом частини суверенної території України, а саме півострова Крим, є неприпустимо пасивною, безвідповіальною та антидержавною по суті...»](https://secure.avaaz.org/ru/petition/иніціював звернення від кримських українців до Президента України Петра Порошенка.</p>
</div>
<div data-bbox=)

Так, оголосивши на весь світ про закриття повітряного простору та портів Криму, українська влада мало що зробила для реального відлення своїх постанов. Ми розуміємо, що перешкодити діяльності малих авіакомпаній не так просто, але ж не було зроблено найнайменших спроб реальної блокади кримських портів, де лише за пів-

року побували сотні іноземних суден. Де хоті протестувати урядам відповідних країн? Чому для блокади не залучено ВМС України? Чому в той час, коли Європейський Союз, Солучені Штати Америки вводять реальні санкції проти Росії, зокрема щодо Криму, українська влада ухвалює закон «Про вільну економічну зону», який робить її, посіті, колаборатором, адже лише за свідченнями офіційного сайту представника Президента України в Криму з України до Криму йде безперервний вантажопотік (до 2000 вантажівок на добу), причому лише 45 відсотків того вантажопотоку — це продукти харчування. На якій підставі уряд країни, яка фактично перебуває в стані війни, дозволяє собі утримувати маріонеткову «владу» Криму, годувати окупантів війська ворога, які обсліди півостріві?..

Разом з тим, українська влада приймає постанови, якими порушує Конституцію України, суттєво обмежуючи права кримчан, які були і залишаються громадянами

України. З одного боку, російська влада 1 січня 2015 року зробила нас безправними іноземцями у власному домі, а з іншого, — задовго до того (!) наша власна влада зробила нас нерезидентами в Україні з усіма відповідними наслідками.

Шановний пане Президенте, ми, кримські українці, вимагаємо від Вас як гаранта наших конституційних прав і свобод негайно ініціювати перегляд недологої політики української влади щодо Криму. Ми вимагаємо продуманої системної роботи, щоденних зусиль, спрямованих на щонайшвидше відновлення української влади в Криму. Задля цього має бути утворена відповідна компетентна структура міністерського рівня з реальними, а не лише представницькими і повноваженнями, яка б координувала, концентрувала зусилля держави в зазначеному напрямку. І та треба робити швидко, бо Росія зі свого боку робить все можливе для якомога повнішої інтеграції Криму до РФ.

Ми вимагаємо продуманої

політики врахування та захисту інтересів українських громадян Криму, незалежно від того, де вони мешкають нині — на материковій Україні чи на окупованому півострові...

Відсування проблеми Криму на периферію тайт в собі ще одну чи не найбільшу загрозу. Якщо ми усвідомлюємо, що Крим не може скільки-небудь повноцінно існувати у відриві від материка, то маємо розуміти, що його стан об'єктивно є приводом і вправданням по дальшої російської інтервенції в Україну, початок якої є лише питанням часу. Саме тому необхідно якомога ширше і повніше використовувати весь спектр дипломатичних засобів впливу, залучаючи вплив Євросоюзу, Сполучених Штатів Америки, вплив авторитетних міжнародних організацій, всі можливості ООН, включно з її Радою Безпеки. А найперше, Україна має сама робити все належне, все, щ

До редакції продовжують надходити співчуття у зв'язку зі смертю «світличанина» Данила Андрійовича Кононенка...

Дорогі «світличани! Потрясла мене ця несподівана втрата — передчасний відхід у вічність Данила Кононенка.

Україна втратила вірного сина, визначного поета, мужнього воїна, оборонця. А я особисто втратив рідну в Криму людину, найкращого друга. Адже упродовж кількох десятиліть Данило Андрійович, чоловік українських письменників Криму, авторитетний таврійський журналіст, і я, колись кримський літератор, автор першої книжки кримчанина українською мовою, дружили. Він мене постійно підтримував, ішла мені назустріч редакція «КС», спасибі йі.

Данилові Андрійовичу — добра вічна пам'ять і Царство Небесне, а живі боротимуться за український Крим, за наш Донбас, за матір Україну, яка в нас воїстину однадєдина.

Шлю вірш про незабутнього Поета й Громадяніна.

З ІМ'ЯМ УКРАЇНИ ВМИРАВ...

Пам'яті Данила Андрійовича Кононенка

Аеропорт у руїнах...

Бій наростиав, клекотав...

«Бідна моя Україна», —

Ти перед смертю шептав.

Серцем усе пережито,
Серце втомилось давно,
Серце не здужало жити,
Змучене згасло воно...

Пісню ж твою солов'їну
Ворог хітав, та не вбив.
Як ти любив Україну!
Як же Тавриду любив!

Як же ти «Кримську світлицю»
Ніжно любив, мов життя,
Мов українства зірнино,
Мов найдорожче дитя.

Друзі поклали газету
І в домовину твою.
«Царствуй на небі, Пoете!»,
Нам же кріпитись в бою,

Військо потужне збирати,
Військо добра й правоти,

Грудень 2012 року, 20-річчя газети. Данило Андрійович Кононенко з першим номером «Кримської світлиці»

Йти на чужинські гармати,
На «Урагани» іти...

Ворог відходить всюди:
Людство встає за нас.
Крим українським буде!
Визволим весь Донбас!

Степан ЛИТВИН

м. Київ

МИ ЗАЛИШАЄМОСЬ НАЗАВЖДИ ВДОМА

(3 циклу «Окупаційні мотиви»)

*Відомому українському поету
та громадському діячу
Данилу Кононенку присвячується*

Ми залишаємося назавжди вдома,
Хоч в серці смуток і страшна утома.

Ми залишаємося назавжди вдома,
Хоч наша доля Богу лиш відома.

Багато з нас в борні загине,
Хтось з журавлями

вирушить у вірій.

Та будуть й ті звіятіці

та щасливці,

Які побачать український Крим.

Ми неодмінно Крим

повернем в Україну,

А із туманом зникнуть

й наші вороги.

Й на Чатир-Дазі пропор

український

Замайорить вже скоро й назавжди.

П. СІЧЕСЛАВСЬКИЙ

м. Сімферополь

* * *

Доброї дня, шановна редакція! Гірко, що втратили світлу людину — Данила Кононенка. Такі втрати завжди болючі, особливо в час мороку та окупації. І все ж не маємо права опускати руки та зневірюватися. Найтемніша ніч буває перед світанком... Не витримало натруджене та зболене серце козака... Тож вічна пам'ять славному Українцеві! І глибокі співчуття його родині...

А усім «світличанам» — многая літа та наснаги у боротьбі за українську Україну (нехай не радіють передчасно наші «доброзичливці»)... З незмінною повагою,

Наталія ОСІПЧУК,
член НСПУ

м. Київ

Р. С. Нещодавно поєт з Харківщини Володимир Вакуленко надіслав вірш, який співзвучний нинішній ситуації...

* * *

Ми — не вигнанці.
З бідних сіл і міст —
Ми всі — апостоли,
Й в соборному посланні
Вчитати треба поетамній зміст.
Нам килем із мін
шлихи не слані,
І може, не таки ми вже й безславні.
Ще може статись, не загине світ,
Якому ми послання те надішлем.
А третій вже, Новітній Заповіт,
Писатиметься

українським віршем.

Володимир ВАКУЛЕНКО,
член НСПУ

Сахновщина,
Харківська область

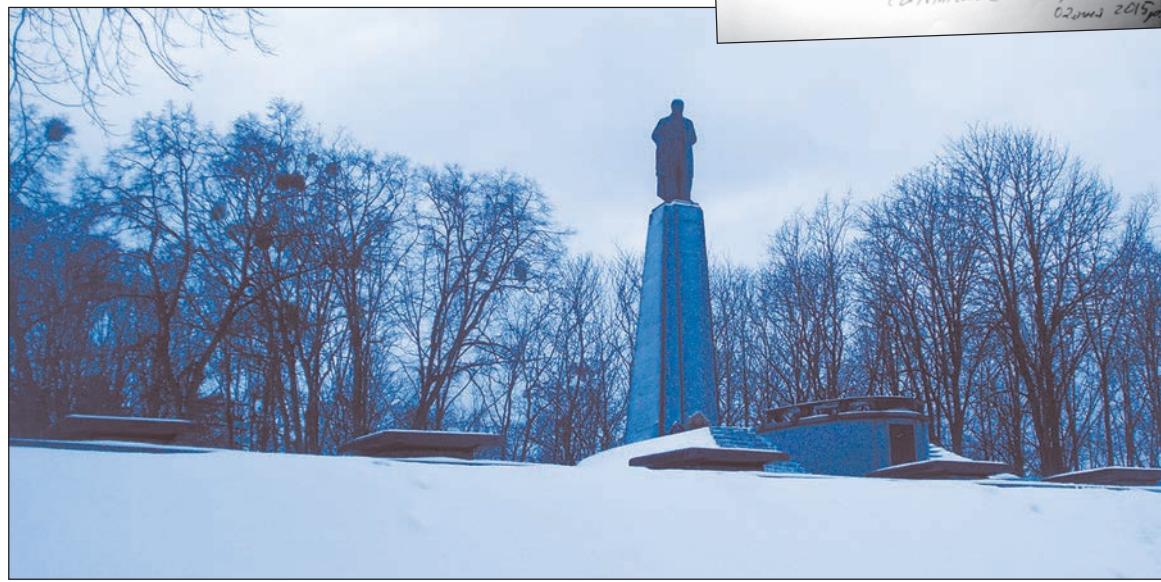
Не забудьте пом'янути...

KC

Джульєн зупиняє колективу музею Тараса Шевченка в Каневі. Давно не приходивося зустрічати Кобзаря. Столиця України, як іншими словами, відкривається для всіх. Учесні Пишній зразок: разом з членом бригади вийшов з музей — Учесній, з членом Михайлівським.

З іншими членами музейного колективу відкривається з України (Димитров) — 02.01.2015

ДО 200-РІЧЧЯ КОМПОЗИТОРА ВЕРБИЦЬКОГО — АВТОРА МУЗИКИ ГІМНУ

Верховна Рада України ухвалила постанову про відзначення 200-річчя з дня народження Михайла Вербицького.

У постанові зазначається, що 4 березня 2015 року виповнюється 200 років з дня народження М. Вербицького — українського священика, композитора, диригента, громадського діяча, автора музики до Українського Державного та національного гімну.

З метою виховання у громадян патріотизму, поваги до історії та державних символів України, враховуючи важливість постаті М. Вербицького у розвитку Україн-

ської державності та української культури, ВР постановляє у 2015 році урочисто відзначити на державному рівні 200-річчя з дня його народження.

Кабінету Міністрів рекомендується у двотижневий термін з дня прийняття цієї постанови утворити

організаційний комітет з підготовки і проведення заходів щодо відзначення 200-річчя з дня народження М. Вербицького; у двотижневий термін після утворення оргкомітету розробити і затвердити план заходів щодо відзначення цієї дати, вирішити питання щодо фінансового та матеріально-

технічного забезпечення.

Державному комітету телебачення і радіомовлення України рекомендується організувати тематичні теле- і радіопередачі, присвячені життю і діяльності Михайла Вербицького, та сприяти висвітленню державними засобами масової інформації заходів, що проводитимуться у зв'язку з відзначенням 200-річчя з дня його народження.

Також Українському державному підприємству поштового зв'язку «Укрпошта» пропонується видати поштову марку, присвячену 200-річчю з дня народження М. Вербицького. Серед іншого, пропонується встановити М. Вербицькому пам'ятник у Львові, а також відкрити там музей.

УНІАН

ВІШАНУВАЛИ ПАМ'ЯТЬ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО

34 роки поспіль на батьківщині Степана Руданського у січневі дні проходить всеукраїнське свято сатири та гумору його імені. Вшанувати пам'ять нашого славетного земляка цього року з'їхались гости з Києва, Житомира, Вінниці та багатьох країв.

Свято розпочалось 17 січня в м. Калинівка покладанням квітів до пам'ятника Степану Руданському. Скульптор Петро Антип, заслужений архітектор України, зобразив поета з замріяним поглядом у майбутнє. На пам'ятнику немає дати смерті, адже поет писав:

І я знов живий світ огляду, Смерті першої не пригадую... І піде життя знов драбиною, І я вигляну знов дитиною...

На постаменті викарбувано пророчі слова віри у щастливе майбуття України: ...І потече ізнову медом І молоком свята земля

вірші. Присутні гучно аплодували ансамблю «Вінок Руданського». Вінницькі письменники та читці гумору — члени Вінницького куреня гумористів ім. С. Руданського — порадували присутніх своїми новими творами.

Правнучатий племінник поета, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії ім. С. Руданського Олексій Боржковський розповів про вшанування пам'яті поета в умовах тимчасово окупованого Криму. Він презентував книгу «І я знов живий світ огляду...», видану торік до 180-річчя від дня народження Степана Руданського. Національна науково-бібліотека України.

Як завжди, на святі була атмосфера доброзичливості, тонкого гумору. Із дев'яти претендентів на високу нагороду лауреата Всеукраїнської літературно-мистецької пре-

мії імені Степана Руданського переможцем став поет-гуморист Гриць Гайовий з Києва за книгу політичної сатири «Б'ю на сполох!», а письменник Володимир Субота з Харкова за книгу «Ведмідь в басейні» та поет Михайло Пасічник з Житомира за книгу «Бджолини вибори» стали дипломантами цієї премії.

Перлину поетової поезії — пісню «Повій, вітре, на Вкраїну...», що стала народною і була перекладена 114-ма мовами світу, натхненно виконувала вся зала.

Так вдячні нащадки в черговий раз вшанували свого видатного земляка, широго патріота, Великого Українця.

Ольга ЮРЧИШИНА, головний бібліотекар наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. Пирогова с. Іванів, Вінниччина

ЩОБ ДАЛЕКЕ СТАЛО БЛИЗЬКИМ

Віктор Стус. Таємниця Берегині. — «Таврія», 2014.

Сьогодні, коли Віктор Стус чимало вже написав, — а це сім книг прози, здебільші історичної, — можемо говорити про цілісність і своєрідність художнього світу цього письменника, про ідейно-естетичне зерно, «засіянє» однаковою мірою і в «мандрівках по віках», і в творах, звернених до сьогодення. Є у нього свій «материк», який він як дослідник пракультури часів язичництва і раннього християнства наполегливо обживає (романи «Арійський спас» та «Помста атлантів. Стріла для мудреця»). Чому саме прадавні часи привертають його увагу, прозай сам недвозначно висловився в передмові до рецензованої книги: «Заглиблення в минулі тисячоліття — це якомога більше дізнатися про наших пращурів, відшукати коріння, з якого виростло дерево слов'янського і, зокрема, українського родову. Для сучасників це так важливо». І в іншому місці: «Адже патріотизм зачинається на знаннях міфології, історії, мови та культури власного народу».

В новій, сьомій за числом, книзі «Таємниця Берегині»

В. Стус «занурюється» в недалі глибші, ніж у попередніх книгах, пласти нашої історії. Дев'яте тисячоліття до нової ери на теренах сучасного Криму та Причорномор'я... Післяльдовниковий та наступні за ним періоди... Як тоді жили наші предки, чим займалися, про що мріяли? Про це нова книга художників творів. У ній, — власне, одніменна повість з розгорнутою передмовою автора і десятью оповіданнями, представленими як «Давні орійські оповіді про наших пращурів».

Як було насправді у ту давеку епоху, ніхто, звісно, достеменно сказати не може. Тож, напруживши уяву і взявшись на підмогу дослідження вчених, міфи, легенди, В. Стус створив досить колоритні мистецькі образи, надавши їм рис, що притаманні й нинішньому поколінню українців. Іншими словами, мають багато спільногого з нами, грішними. Для чого такий прийом? А для того, щоб нагадати: саме ми, українці та інші слов'янські народи, — нащадки прадавніх орій-аріїв, які створили цей світ, залишивши нам у спадок чарадійні свята: Різдво, Водосвята, Масляну, Великдень, Купала, Покрову, а також обрядові пісні — колядки, щедрівки, гайвки, веснянки тощо. Вони пережили тисячоліття і примандрували до нас, переживуть іще не одну епоху.

Попри жанрову різноманітність, книжка складає органічну тематичну єдність, приваблює глибиною і мудростю народних традицій, фольклору, в яких образно передається, як жили, трудились, мріяли, кохали, надягалися, вірили в богів Вирію наші пращури. Однаке повість і оповідання не брали б за

живе, не мали б такої художньої виразності, якби автор тільки оперував притчами, легендами, переказами, повір'ями, звичаями, як не баченими прикрасами. Він послуговується ними для розкриття характерів, окреслення думки. Вони, зрештою, помагають почути і відчути час, у потоці якого живуть герої. Скажімо, оповідання «Трунок кохання» сприймається як притча про юних Світозара та Радославу, яких ще замалку батьки називали женихом і нареченою. Здавалося, ніщо не могло перешкодити їхньому злюбу. Та випадок розсварив закоханих. Замірила їх багатодітна Орися, щаслива в шлюбі, влаштувавши свято народин Колодія, бога одруження і людської злагоди.

Решта оповідань теж мають чітко виражені приткові ознаки, у них вчинки людей нагадують алегорії. Ці оповіді подаються не як звичайні передкази, а як художні твори з головними героями, характерами, діалогами, щоб їх можна було використати для інсценування, екранізації, якщо когось вони зацікавлять. Адже в основі давніх оповідок — загальнолюдські цінності: доброта, милосердя, любов, світло, правда і справедливість. На противагу сучасним «боявікам», де лягтися кров, культивується жорстокість, цинізм і брехня. Можна тільки уявити, як засвітилися б усіма барвами на сцені чи на екрані оповіді «Донька Білобога і донька Чорнобога», «У храмі Макоші», «Поля — Тополя». Оригінальна за своїм вирішенням і новела «Біла ліляя». Тут відомий співаний-переспіваний сюжет про русалок глибоко і справді поетично переосмислений. Образна палітра В. Стуса, може, дещо скупувата на тропи, зате кож-

не слово, кожен рядок в його текстах вивірені, продумані, «оздоблені» народно-поетичними образами, як, приміром, в цьому уривку: «І диво! Тільки Ростислав закінчив свою молитву — біла лілея стала дівчиною Всеславово. Ті ж велиki сини очі, ті ж тонкі бровенята, та ж товста рука коса!».

Повість «Таємниця Берегині», самобутня і свіжа, осібливо яскраво засвідчилася: В. Стус рішуче відступає від узвичаєних літературних канонів, прагне самотужки «орати ціліну», дошукуючись істини і для нас, читачів, і для себе. До того ж майстерності йому не позичати. Щоб нам було легше перенестися у ті далекі-предалекі часи кам'яного віку (то був період матріархату), автор змальовує події від першої особи, безпосередньої їхньої участниці — Берегині як іпостасі орійсько-слов'янської богині життя, родючості, добра та достатку. Саме така форма оповіді вдалася йому зручною, оскільки, за легендами, тоді «всевидящим оком» були жінки і навіть дівчата обирали собі мужів, і, певна річ, жіночий погляд на тогочасні події більш доцільні. Та їхіха лиши у тому річ? Головне, що прозаїк спростовує, художньо розвінчує міф, нібито слов'яни тих часів були пріmitivні, недорозвинені. Хіба орій-арії, які навчилися випікати хліб, винайшли абетку, віз, колесо, плуг, будували хати, одомашнювали тварин, — не геніальні? Цим самим вони, без перебільшення, заклали основи світогляду й розвитку всієї земної цивілізації. Пригадується вірш на цю тему «Перший» В. Симоненка, що починається строфою:

Першим був не Господь
і не геній,
першим був —

простий чоловік.
Він ходив
по землі зеленій
і між іншим
хлібину спік.

Як на мене, повість «Таємниця Берегині» — найгармонійніший твір В. Стуса з його «серіалу», зверненого до мінувшини України. Що особливо приваблює у повісті, так це вміння прозаїка створити, придумати незвичайні, деколи навіть казкові ситуації. Справді, авторська вигадливість, багата на різноманітні стилістичні плани, просто невичерпна. Ось, наприклад, початок повісті: «І я, Берегиня, який віче довірило очолити раду старішчин стійбища Святої гори, мала показати сусідам усе найкраще, чого домігся мій рід. Хотілось здивувати одновірців-орійців... А правила в тому стійбищі не хто-небудь, а Бережа. Саме вона давнім-давно відібрала в мене коханого Родислава, взявши його за голову. Дажбога (верховного божества аріїв) народити Спаса, Божого намісника на Землі. Тож добро і зло — не такі вже однозначні моральні категорії, надто переплелися вони у житті. Крізь важкі духовні випробування, що обпалюють душу, пройшла Берегиня. Пережиті «ходіння по муках» не зламали її, а наповнили найвищим змістом — служити людям, проявити себе як особистість.

Бути першоосвоювачем, не маючи зразків перед собою, погодиться, непросто. Віктор Стус уперто торує свою дорогу, прагнучи по-новому осмислити, а відтак заповнити «білі плями» на сторінках нашої прадавньої історії, щоб далеке стало близьким. Підтвердженням цього є рецензована книжка.

Василь ЛАТАНСЬКИЙ,
член Національної спілки письменників України

Петро ДЖЕРЕЛЯНСЬКИЙ

ВОЛОДИМИРУ ПУТИНУ

Усі правителі — від Бога...
Крім, звісно, тих, чия дорога
Народ не виведе до Храму —
Проляже остроронь від брами...
Крім того, хто труїв брехну (Хоч клявся небом та землею!)
Своїх країн сліпих мільйонів,
Хто й думку взяв під заборону...
Psia krew, ти знов образив Бога —
Людей від рідного порога
Гнав рятуватись на чужину.
У розпачі — моя дружина!
(Тому вже лицарем не стати,
Хто й серцем є карликувати).
Поміж живих таким не місце,
Чекає пекло на злоніці!
Двобою з ним такий не вартий,
Відправлять покидька під варту...
Іому вже кається — пізно!
Господь Всемилостивий грізо
Свій присуд блазню злому скаже:
— Душа твоя сконає, враже,
І згадки доброї не буде...
А час мине — тебе забудуть.
Квітень 2014 року

ГЕРОЯМ СЛАВА!

Коли останнє сподівання
На перемогу геть зникає,
Та страх і вижити бажання
Всім душу й серце обіймає,
Тоді і постають Герої,
Шляхетні, мужні та завзяті.
Ніхто не відбере в них зброй...
Ні ворог, ні зрадливці кляті!
Які славетну Січ без бою
Здали Москві, щоб її служити,
Які, не ставши до двобою,
Відтоді бидлом стали жити...
Такі не варти навіть згадки,
Героям — слави й шані дзвони!
Під Крутами були десятки,
Через УПА пройшли мільйони!
То будь і ти нашадком гідним
Тих, у кого серця криціві,
Як потерпає край твій рідний,
Про нього дбай, а не про себе!

У СЕРЦІ — БОГ І УКРАЇНА!

Все починається з любові!
Все в світі має свій початок,
Невідворотним є й кінець.
Безмежні в просторі і часі
Кохання, Всесвіт і Творець...
Все починається з Різдва,
Все починається з любові,
А найвеличніші дива
Йдуть від Ісусової крові.
Чарівна зірка Вифлеемська
Пророкувала й Воскресіння —
Здолало морок той вселенський
Пасхальне світло, не осінне...
Так і священна кров героїв,
Що полягли за рідний край,
Яке б там ворог зло не кій,
Окропить вольності розмай!

НАШІ ГАСЛА

Ми гідно проживем з тобою
Відведену нам низку літ...
Молімося, щоби з бідою
Не перетнувся наш політ.
Одвічне — Бог і Україна,
Земля, де хвильами жита...
Нагадуємо доњці й сину
Ми гласом цим про сенс життя.
Хай недруг пророкує часом
Загибел нації й країні...
Натомість знов лунає гасло
Від серця — Слава Україні!

Могутнім громом загуркоче,
Мов грізного вулкана лава:

Хто волі над усе захоче,
Враз вигукнуть — Героям слава!

СЕРЦЯ ПОВСТАНЦІВ

Дух, що тіло рве до бою...
Іван Франко

Запам'ятаймо ці обличчя —
Подібних вже повік не буде.
Хай проминуть роки, сторіччя,
Героїв цих вішанують люди!
Спокійний погляд, скроні сиві
І, наче тесані з граніту,
Суворі обриси й краси...
Підзвітні Господу та Світу,
Незламні духом. Таборами
Та чергами зі скорострілів
Їх ворог не зробив рабами...
То воля Божа, що вцілі.
Серця зновіні калатають,
Як прaporи червоно-чорні,
Вроцісто містом пропливають —
Прекрасні, грізні, непоборні!
Ta, придивись — мала сльозинка
(Ніхто, крім тебе, не побачить)
Виблискує, немов лодинка,
Bo серце у героя плаче...
Вогняний вихор, що вже віє
(Не стріле ворог сонця вранці!),
Своїм теплом нехай зігріє
Серця нескорені повстанців...

ТИ ВИНЕН!

...Єдиним джерелом влади

в Україні є народ.

Конституція України

Кажу: ти винен, мій народе,—
Розтринькав сам свої скарби,
І ясні зорі, й тихі води
Паплюжать заїди та раби.
Ti віру батьківську зневажив —
Як наволоч прийшла червона,
To ідоли поганські вражі
Звелись до неба на колонах...
Дозволив відібрати мову —
Згубити свою вічну душу...
Нема про що вести розмову,
Як слово згадувати мусиши.
Кордони, споконвіку славні,
Нам перекраяли чужинці.

Дарма... Від Вісли і по Каспій —
Терен наш, браття-українці!

Тебе вбивали і брехнею,
І кулею, й голodomором —

Всію не піднявсь землею,
Щоб кров'ю змити рабства сором...

Діждемося свого Месію,

Вільнімо іші в дорозі...

У вир скажена йде Росія,
Твое ж майбутнє — на порозі!

Майбутнє без зрадливих друзів,

Без покидків та зайд при владі.

De люди у невпinnім русі

Служити Господеві ради!

Кажу: ти винен, мій народе...

</div

Це оповідання класика білоруської літератури Максима Горецького — про минулі часи, коли царська влада проводила в школах Білорусі політику русифікації. А ще про те, що жден народ і жодна людина добровільно не відрікається від своєї рідної мови. Так само й білоруси.

Щоправда, дехто з білорусів намагався колись розмовляти польською, як нині намагається розмовляти російською... Це тому, що наш (білоруський — ред.) народ пережив часи полонізації і русифікації, стalinіські репресії і гітлерівську окупацію. І завжди разом з народом залишала утисків і нищилася наша рідна мова. До того ж ми не знаємо своєї багатої історії і тому не віримо, що ми — справді нормальній, здоровий народ, не гірший за інші народи.

Максим Горецький стратили у 1939 році як «націоналіста» і «второга народу», коли йому виповнилося 46 років. До цього він встиг зробити і пережити багато чого: друкувався в газеті «Наша Ніва», воював на фронтах Першої світової війни, де його тяжко було поранено, а згодом видавав свою газету «Білоруські відомості», працював учителем білоруської гімназії у Вільні, сидів у в'язниці за часів польської влади... Та найголовніше — він написав багато відомих творів, які можна читати в будь-якому віці і під будь-який настрій. Нотатки «На імперіалістичній війні», повісті «У чому його крива?», «Меланхолія», «Дві душі», «Комаровська кроніка», оповідання... На жаль, люди, які тепер складають нову шкільну програму з літератури, включили до неї тільки одне невеличке оповідання М. Горецького для вивчення у самому класі.

Окрім вище перелічених, Максим Горецький написав ще дві книги — «Історію білоруської літератури» і «Хрестоматію білоруської літератури», за якими наших школах вчилися до самої війни, і уklärav три словники: «Російсько-білоруський словник», «Білоруський словниковик» і «Практичний московсько-білоруський словник».

Майже одночасно з М. Горецьким було репресовано і білоруський правопис. Для того, щоб штучно наблизити білоруську мову до російської, уряд БРСР у 1933 році провів реформу. Вилучалися м'які знаки в словах на зразок сынег, пасъля, позын, сёньня (українською — сніг, опісля, пізний, сьогодні). Наголошене «я» у прикладах «я буду», «бяз гэтага» замінювалось на «е»: не буду, без гэтага (без цього). М'якес «л» у запозичених словах (кляса, фальклёр) підтверджувалося, а інші голосні (газета, манета, мэтад) — пом'якшувались... Усе було перевернуто навпаки. Від головного закону нашої мови «як мовиться, так і пишеться» нічого не лишилося. І навіть деякі нинішні диктори радіо і телебачення говорять білоруською черство і грубо, таак і пишеться згідно з тією сталинською реформою. А наша мова, між іншим, відома у світі як одна з най'яких і найделікатніших, і в списку за м'якістю посідає місце одразу після італійської.

Поки ж правопис лишається понівечним, не видано ні дяків твори Максима Горецького, які досі були під забороною. Оповідання «Бирка» — саме такий твір. Я відшукав його в старій книжці — в читанці для 4-го року навчання «Наш стяг» (Мінськ, 1926) і пропоную його читачам, нічого не змінюючи. Шоб вони могли, між іншим, порівняти білоруський правопис, яким користувалися Купала, Колас, Богданович, Гарун, з тим, яким нині користуємося ми.

Сергей ДУБОВЕЦЬ

СЛОВО «бирка» тепер за- бувається, а за старих часів його добре знав кожен не- письменний економ, вйт чи лісник, і кожен панський кріпак-музик.

Биркою називали паличку чи тріску, на якій робилися наризи, що засвідчували, хто скільки привіз копичок сіна чи возів жита, хто скільки з лісу вивіз колод чи поставив шурок (шурка — міра дров). Бирка в Білорусі з'явилася десь під кінець XIX століття. Вона метялася тільки біля кла- тв сукна в скуновальні, біля овечої шкурки під час її дублення чи біля мітків пряжі, щоб по ній, за на- ризами, розпізнати, чиє сукно, чия овчина чи мітки.

От чому можна вважати за повне дикунство вигадку асмоловського учителя об- завестися биркою у школі.

Пізнього вечора, пішки бульбу, він при гарячому світлі печі вистругав ножи- ком дерев'яний брускочок у півліктя завдовжки і в палець завтовшки. З кожного боку зробив по три наризи, нарахувавши до дванадцяти. Цифри до 10 визначалися ліком наризаних паличок, а 10 — хрестиком. Затим напроти на- ризів написав 12 білорусь- ких слів, найнеміловзву- щих для його обмоска- леного вуха, а саме: 1) як, 2) дык (укр. — то), 3) хай, 4) ёсць (укр. — є), 5) няма (укр. — нема), 6) нічого, 7) ён (укр. — він), 8) казаў, 9) але, 10) дабрыдзень (укр. — добриден), 11) добра (укр. — добре, гаразд), 12) дрэнна (укр. — погано, кепсько).

Перші три слова суверо- заборонялося вживати, починаючи з першого від- ділення, перші шість — з другого, а все разом, як і взагалі уся білоруська мова, — у третьому відділенні ряду.

Уранці наступного дня, коли почали приходити учні, учителю стояв біля дверей і чекав.

— Добриден! — сказала лісникова дочка, біленька-біленька дівчинка, учениця третього відділення.

Учителю нічого не відпо- вів і пропустив дівчинку мимо з насмішивим по-глядом.

Коли всі діти зібралися, коли черговий прочитав «Царю небесний» і в класі стало тихо, учителю вийшов на середину класу, підняв бирку над головою і виголосив таку промову:

— Слухайте, бовдури! Скільки я не вчу вас говорити правильно, — ви все якаете і дикаете. Але я дам вам раду і навчу вас, — виріши, подякуете мені. Знайте, що з тією мужицькою, хамською мовою, якої ви навчилися від своїх батьків, ніде нема ходу: ні в армії, ні на світській службі

ПРОЕКТ УКРАЇНСЬКИХ ІСТОРИКІВ РОЗВІНЧУЄ ІСТОРИЧНІ МІФИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Комісія з телебачення і радіомовлення Литви заявила, що, проаналізувавши мовлення низки російських телеканалів, можна констатувати, що вони розпалюють ворожечу, а також співторюють інформацію про події в Україні. За підсумками засідання, на підставі висновків експертів, було вирішено на три місяці припинити трансляцію в Литві Ren TV Baltic. Пізніше Вільнюський окружний суд відмовився санкціонувати припинення роботи телеканалу.

Порушниками визнані також РТР-Планета і НТВ-Мір, але через те, що ці російські канали мають право мовити на всій території Європейського Союзу, припинення трансляції залежатиме від рішення на більш високому рівні. 9 січня міністри закордонних справ чотирьох країн Євросоюзу: Великобританії, Данії, Литви та Естонії направили до Єврокомісії листа про те, що російська пропагандистська кампанія триває і розширяється, тому необхідно розробити план дій на майбутнє. Поки ж литовська Комісія з телебачення і радіомовлення просить російські журналистів публічно вибачитися і заявiti, що вони поширювали неправдиву інформацію.

Про розпалювання ворожечі російським телебаченням і співторення ним подій, що відбуваються в країні, багато місяців говорять і в Україні. Нова хвиля цієї дискусії прокотилася на початку січня, коли телеканал «Інтер», у списку акціонерів якого назначений і одіозний російський «Перший канал» (29 відсотків акцій), у Новорічну ніч показав шоу за участі російських поп-зірок, котрі раніше підтримували агресію Росії щодо України. До того ж один із учасників телепередачі, Йосип Кобзон, внесений до списку санкцій українського Міністерства культури за підтримку анексії Росією Криму, і йому з жовтня минулого року заборонено в'їзд до країни. Низка українських політиків після новорічного ефіру закликала розійтися із ситуацією, але рішення щодо припинення мовлення «Інтера» в Україні поки не ухвалене. Тут з поширюваннями через російське телебачення міфами намагаються боротися й іншими способами.

Наприклад, група українських істориків створила сайт під назвою «Лікбез». Історичний фронт для розвінчання історичних міфів і стереотипів, що стосуються території України та її формування як держави. Сайт намагається не інтерпретувати події минулого, а спирається на перевірену фактичну інформацію, тому публікує карти, графіки й дані з опублікованих за останні більш ніж два сторіччя історичних досліджень українських та російських вчених. Сайт доступний трьома мовами: російською, українською та англійською. Він існує за рахунок благодійних внесків. Підтримати проект можна, купивши на сайті електронні книги. Як розповів один із засновників сайту історик Кирило

Галушки, потреба у достовірній інформації з'явилася через інформаційну війну, яка ведеться щодо України Росією.

— Слово «фронт» у назві сайту наводить на думки про війну. Чому доводиться протистояти історикам, які створили сайт «Лікбез»?

— Слово «фронт» відповідає загальній тональності настроїв у суспільстві, яке зараз відчуває кризу і тиск. Це не тільки війна реальна, але і війна інформаційна, і, на жаль, пропагандистська війна. Ми з моїми колегами подумали, що оскільки в своїй основі російська інформаційна агресія проти України заснована на деяких історичних твердженнях, що Україна — штучне утворення, у ній нібито немає історії, українців як народу немає, це якесь коліно російського народу, ми в одному місці зібрали інформацію щодо ключових міфів і дали на них професійну відповідь. Не просто сказали, що це — неправда, і одним міром відповіли на інший, а надали історичні факти. Далі сам читач може робити висновок: погоджується з нами чи ні. Історики вважають це своїм професійним фронтом в умовах інформаційної війни. Назва «Лікбез» — те, до чого ми прагнемо. До нинішньої війни і до революційних подій в українському суспільстві не вистачало широко поширеної історичної інформації, адже наші вчені пишуть в основному самі для себе, популяризація історії у нас не розвинена. Тому існує великий соціальний запит на такий ось лікнеп, який ми постаралися створити.

— Ви вже згадали кілька міфів, які існують щодо української історії. Але, насамперед, хотілося б розвінчати міфи, що виникли під час останніх подій, анексії Криму і подій на

Донбасі, коли поставлена під питання принадлежність територій, що входили протягом триалого часу до складу України.

— Це був один із напрямків, з яких ми починали. Стверджується, що нинішня територія України штучно створена з різних шматків і є в основному подарунками радянських вождів, що, наприклад, південний схід України був подарований радянській Україні Леніним, або йдеється те саме з приходом Сталіна. Йдеється таким чином про 1920 рік або 1917-й. Наши фахівці підібрали ті документи, які говорять про те, що коли виникала радянська Україна, вона бачила себе в тих же межах, що й Українська Народна Республіка, яку радянська Росія намагалася захопити. Все це підтверджується історичними документами, які розміщені у нас на сайті. Ми зробили, як виявилось, найдоступніший підбір інформації про формування українсько-російського адміністративного кордону в радянський період. Це відбувалося з 1918 до 1928 року. З цим пов'язаний міф «Новоросія», і ми показуємо, що «Новоросія» ніколи не існувала як якийсь закономірний простір і одна і та ж територія. Тобто існували дві різні російські губернії з кордонами, які абсолютно не збігаються. Існувало Новоросійське генерал-губернатство, яке не збігається з межами цих двох губерній. По суті, до початку ХХ століття слово «Новоросія» навіть перестали вживати в російському контексті як щось цілісне. І навіть під час бурхливих 1917-1920 років, коли у нас яких тільки республік не було — хоч на рівні районів, хоч на рівні областей, — «Новоросія» не з'являлася. Отже, це — пропагандистський новоділ. І коли стверджується, що в «Новоросію» входили території від Одеси до Харкова, Харків ніколи не входив ні до чого, що би хоч якось називалося «Новоросія». Харків був центром Слобідсько-Української губернії або ж центром Малоросійського генерал-губернатства. Це не була «Новоросія». Якщо брати видання царського періоду, наприклад, «Повний географічний опис нашої батьківщини» Російського імператорського географічного товариства, то там «Новоросія» включає в себе сучасну Молдову, Область Війська Донського, Ставропілля, шматки Росії. Тоді, мабуть, новоросійський сепаратизм повинен бути там, і Молдова повинна просити про входження до складу Росії.

— У конфлікті на Донбасі дуже активну участь беруть «казаки», які кажуть, що та територія, яку вони частково контролюють, належить їм. Звичайно, цей конфлікт неможливо розглядати на рівні «казаків», які зі збрією в руках воюють проти українських військових, але що можуть їм відповісти історики?

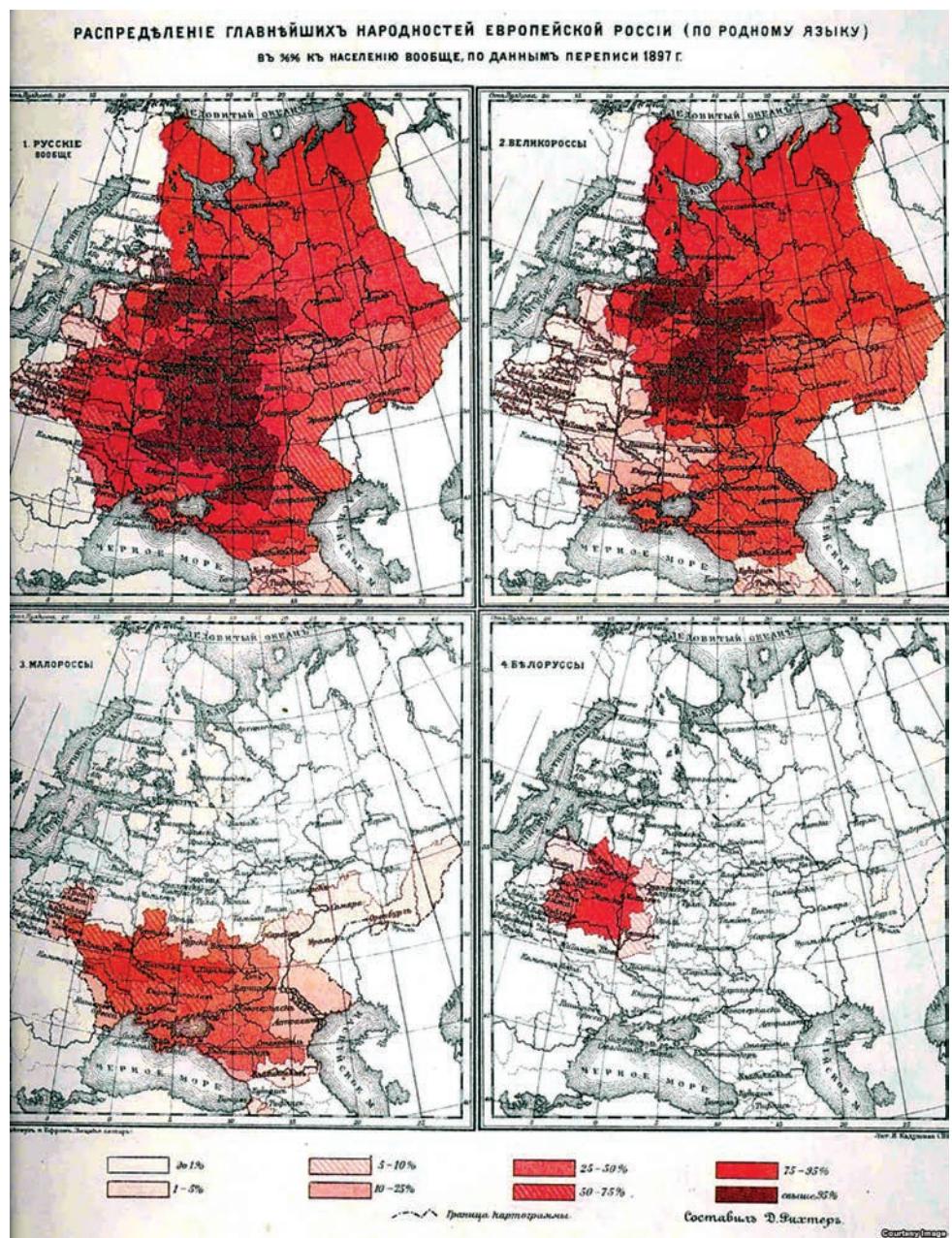
— Дуже часто в Росії не помічають і в Україні мало думають, що у російській державі їх української державі різni джерела легітимності кордонів. Росія — стара держава, починаючи з Великого князівства Московського, з XV століття, яка потім була імперією. Відповідно, якщо брати історичні претензії, то, наприклад, Польща була частиною Росії. Оскільки Росія була імперія континentalна, на відміну від Британії, де точно було відомо, де — метрополія, а де — володіння, це давало багато привіліїв, щоб говорити: де закінчується Росія, точно не відомо. Однак досить точно відомо, де закінчується Україна. Тому що як нова держава,

що виникла в 1917 році, Україна спирається на новий міжнародно-правовий принцип, який тоді поступував американській президент Вудро Вільсон: межі держав визначаються за етнічним принципом. Тобто на тих територіях, де більшість становлять, наприклад, чехи, повинна бути Чехія, де поляки — Польща, де українці — Україна. Це була схема розподілу багатонаціональних імперій, які тоді розпадалися, наприклад, Австро-Угорщина. Аналогічна ситуація відбувалася і в Росії. Тому кордони царських губерній чи адміністративних областей до 1917 року для статистики поширення українців не мають жодного значення. Тому що Україна себе проголосила на тих територіях, де українці становили більшість, згідно з офіційним царським переписом населення 1897 року. Іншими словами, цей перепис придумали не українські націоналісти, це — офіційний перепис Російської імперії. І коли Україна проголосувала в 1917 році незалежність, були вказані ті території, де більшість становили українці. І в нинішньому Донбасі теж більшість — українці. До революції вузька смужка нинішнього Донбасу входила до складу Області Війська Донського, але вона тоді була населена українцями, як і низка інших територій Області Війська Донського і Кубані. На початку 20-х років минулого століття проводили якісь територіальні експерименти, нам передавали східний Донбас, який зараз входить до складу Росії, потім відсували це все назад. Але те, що колись входило до якихось губерній чи областей, не має значення, тому що територія нинішньої України позиціонована з розповсюдження українців сто років тому, і останні переписи продовжують стверджувати, що там більшість складають все ті ж українці. Тобто Області Війська Донського не була повністю етнічно російською територією.

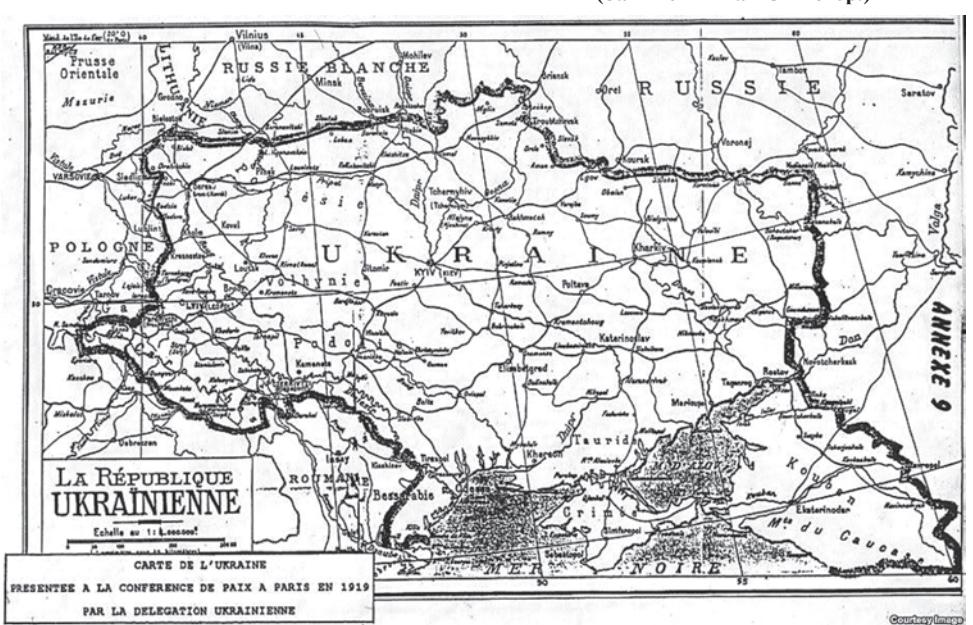
— Складне питання з приводу Криму. Добре відомо, що Крим був переданий від Російської Радянської Республіки Українській Радянській Республіці, і дуже багато істориків у Росії говорили і продовжують говорити про те, що ця передача відбулася на незаконних підставах з точки зору радянського законодавства. Наскільки такі твердження мають серйозне значення з точки зору історичної науки?

— Сама передача Криму — яскраве відображення саме радянських реалій і логіки радянського керівництва. Існує міф, що Крим був подарований Україні на честь 300-річчя з'єднання України з Росією, яке хронологічно зазначалось в близький до цього період. Насправді, все було набагато простіше, і це можна прочитати у книжках російських істориків, присвячених Криму. У них ідеється про жалюгідний стан, в якому перебувала економіка півострова після депортациі кримських татар, коли нові переселенці з Росії, які завозилися туди ешелонами, цілими колгоспами, включаючи худобу, сараї в розібраному вигляді тощо, зважаючи на абсолютно чужі кліматичні умови не могли там адаптуватися. Не секрет, що Крим за весь радянський період так і не досяг рівня економіки, який був у ньому до Другої світової війни, тобто до депортациі кримських татар. Оскільки економічно, від електрики до банальної речі — води, продовольства, — все в Криму залежало від сусідньої Херсонської області та України, що триває, власне кажучи, і зараз.

(Закінчення на 13-й сторінці)

Розподіл найголовніших народностей (за рідною мовою) за даними перепису 1897 р.

Мапа України, яку використовували на Паризькій мирній конференції

Це була банальна господарська логіка: для того, щоб підняти півострів, його перемістили в рамках єдиного народно-господарського комплексу Радянського Союзу з РРФСР в УРСР. І ніхто, по суті, це не сприймав як передачу від Росії до України, тому що це все був Радянський Союз. Ігри з територіями, виходячи з господарських міркувань, адміністративні експерименти були дуже численні і стосувалися не тільки України, але й інших територій.

— А ви не могли б провести якісь паралелі щодо інших територій?

— Таких експериментів було безліч. Починаючи з 1920-х років, коли було, наприклад, національно-державне розмежування в Середній Азії. Коли із залишків Туркестанського краю, Хівінського ханства, Бухарського емірату створювали, наприклад, Узбецьку республіку, поруч з нею — Таджицьку, поруч з нею — Туркменську. Коли робили Казахську республіку, там існували численні анклави, ексклави, тобто території, що належать одній республіці на території іншої республіки. Калінінград був відділений від Росії Литвою. Це була логіка етнографічна. Потім такі ж ситуації відбувалися на Північному Кавказі, звідки народи депортували, замість республік виникали області, потім ці народи поверталися — виникали знову республіки, але вже в інших кордонах. Або який-небудь шматок Естонії передавався Псковській області, бо там був залишній вузол, який було зручніше використовувати не Естонській залізниці, а Ленінградській. Хоча зараз ми розуміємо, що це було передано від Естонії Росії. Але, насправді, це був Радянський Союз, в якому діяла зовсім інша логіка. По суті, Радянський Союз був великий, неподільний, і адміністративні ігри, що відбувалися, не мали того значення, яке ми надаємо зараз. Щодо процедури передачі, то її щодо території Кримської області дотрималися буквально, але якісно дрібні недогляди щодо передачі Севастополя, який як військово-морська база був містом республіканського підпорядкування. Але потім Севастополь був вписаній в брежнєвський час до конституції радянських республік, і нюанс, про який не подумали в 1954 році, потрапив до основного закону РРФСР і УРСР. Тому говорити про законність і незаконність запізно, все було вироблено щодо всіх шматочків згідно з процедурою, яка тоді існувала.

— Російські історики можуть вам пред'явити як автору сайту «Лікбез» претензії, що Ви транслюєте думку українських істориків, а у російських істориків на ці проблемні моменти інший погляд. Чи беруть участь у Вашому проекті російські історики? І чи подаєте Ви дві думки?

— Головний принцип подачі на сайті полягає не в тому, щоб вважати нашу відповідь українською позицією. Наша відповідь — це просто історична довідка з приводу того, про що існує міф. Тобто документи, постанови офіційних органів радянської України, Радянського Союзу і так далі існують абсолютно незалежно від української або російської позиції. Ми там не пишемо, що Путін бреше. Хоча у нас є окрема рубрика з підбіркою історичних поглядів Путіна з критикою, яку ми беремо, до речі, в основному у російських істориків. Ми просто даємо факти, які існують незалежно від української або російської позиції. Зрозуміло, звісно, що в самій інтонації сайту український погляд є, але ситуація в тому, що в Україні немає офіційної історичної науки і якоїсь докторів. Серед наших авторів теж існують різні погляди на проблеми, на ситуацію, різні інтерпретації. І це добре, тому що ми живемо у вільній країні, і авторів сайту об'єднує професіоналізм і громадянська позиція, а не ідеологія. Ми почали діалог з російськими істориками, я це періодично роблю по телебаченню, щоб формувати коло доброзичливих критиків з російського боку. Я думаю, що незабаром у нас з'являться і російські автори. Є по-різному ангажовані люди. Хтось взагалі такі речі не сприймає, але є люди з критичним мисленням і спокійним сприйняттям інакшості: наприклад, пітерський історик Олександр Мусін чи московський Микита Соколов. Я веду з ними діалог. На критику з російського боку ми можемо відповісти тим, що частина російського історичного цеху може не розділяти мотивації авторів нашого сайту, але не може стверджувати, що ми про щось брешемо. Наш фактаж перевірений, а далі можна по-різному інтерпретувати ту інформацію, яку ми подаємо. Але я дуже радий, що у нас з'являються колеги з російського боку, які нам симпатизують, і я думаю, що це хороший показник того, що ми — професійна команда.

Олександра ВАГНЕР
Radio «Свобода»

УКРАЇНА І «АУШВІЦ»: ІСТОРІЯ ТА ПОЛІТИКА

27 січня до польського міста Освенцим мали приїхати делегації з 40 країн світу, щоб взяти участь в урочистостях, що відбуватимуться в музеї на території колишнього німецького концтабору «Аушвіц-Біркенау», на честь 70-ліття визволення цього табору. Серед гостей має бути низка глав держав (президентів і монархів), прем'єрів та визначних політиків. Але головними гостями стануть ті нечисленні в'язні концтабору, які вціліли у часі війни та дожили до наших днів.

Напередодні знаменної дати Росія стала ініціатором гучного дипломатичного скандалу, для якого були використані слова польського міністра закордонних справ Гжегожа Схетини з інтерв'ю «Польському радіо» 21 січня, коли він, зокрема, сказав, що табір смерті в Освенцим визволяли українці — солдати Першого українського фронту — і, власне, вони відчиняли брами концтабору. У відповідь МЗС Росії звинуватило Варшаву у блазністві, цинізмі й «історичному вандалізмі», оскільки, мовляв, у радянському війську були представники різних народів. А голова думського комітету з міжнародних справ Олексій Пушков заявив, що українці визволяли Європу у складі радянських військ разом із росіянами і вичленити їх звідти може тільки Схетина. Офіційні заяви були підprtpti справжньою історікою у провладних мас-медіа Росії (а таких там сьогодні 99%): мовляв, у Червоній армії взагалі було лише 16% українців, натомість дві третини росіян.

У відповідь Схетина в ефірі Radio ZET заявив, що танком, який зніс браму концтабору «Аушвіц-Біркенау», командував українець Ігор Побірченко, а головною метою його попереднього виступу було наголосити, що Росія неправомірно прагне приписати собі перемогу над нацизмом, бо в Червоній армії воювали не тільки росіяни. Натомість російська преса заявила, що цю браму першим відкрив майор Анатолій Шапіро, чий батальйон першим увійшов у місто Освенцим. В уніон з російськими виступили і деякі польські ЗМІ, що звинуватили міністра в невігласті.

На чиому ж боці тут історична правда?

Нацистський конвеєр смерті

Табір «Аушвіц-Біркенау» — це один із комплексу нацистських концтаборів, що були об'єднані під назвою «Аушвіц» і місцем розташування. Цей комплекс був створений за наказом рейхсфюра СС Генріха Гіммлера від 20 травня 1940 року. Специфіка цього табору полягала в тому, що він був улаштований як конвеєр нищення «неповноцінних» народів. У ньому загинуло близько 1 мільйона євреїв, 75 тисяч поляків і 19 тисяч циган-ромів. В інших таборах комплексу, в'язні яких використовувалися на різних роботах, число жертв було значно меншим, але також страхи глибів. Наприклад, у таборі «Аушвіц I» за час його існування загинуло понад 70 тисяч військовополонених, передусім польських жовнірів і червоноармійців. Серед в'язнів були учасники українського національно-визвольного руху, чимало з них там загинуло, зокрема, брати Степана Бандери Василь та Олександр.

Коли 27 січня 1945 року Червона армія зайняла концтабори, там залишалося 7600 в'язнів. Понад 58 тисяч полонених нацисти евакуювали на підконтрольні ще їм території, прагнучи продовжити використовуван-

ти їх на різного роду роботах, вивезені також були всі вцілілі політв'язні-українці.

Точне число жертв комплексу таборів «Аушвіц» невідоме, не в останню чергу тому, що у 1945 році весь архів табірних документів був вивезений до СРСР, засекречений і поміщений до Державного військового архіву в місті Подольську під Москвою. Ці архівні матеріали засекреченні і недоступні для дослідників, вони досі не оброблені. На початку 1990-х Президент Польщі Лех Валенса на основі розрахунків працівників меморіального музею назавв приблізне число загиблих у таборах під назвою «Аушвіц» — 1,5 мільйона людей.

Визволення і визволителі

Звичайно, вціліліх в'язнів концтабору визволяли не тільки українці. Проте дуже сумнівно, щоб піхотний батальйон майора Шапіро міг випередити під час наступу танки, більше — щоби браму табору смерті можна було просто взяти й відчинити руками. Тим більше, що подвиг танкіста Івана Побірченка, який став після війни визначним учнем і помер 2012 року, був засвідчений ще у радянські часи й офиційно визнаний як Україною, так і Польщею.

Та головне в іншому. Твердження російських мас-медіа, що українці були серед вояків Червоній армії тільки 16%, є неправдою, прямо пов'язаною з фальсифікацією числа мобілізованих до війська та загиблих на війні, причому розміри цієї фальсифікації — не сотні тисяч, не мільйони, а понад десять мільйонів осіб. За даними «Книги пам'яті України», чий сайт був знищений під час правління «регіоналів», під час Другої світової війни в складі різних армій і збройних формувань загинуло близько 6 мільйонів українців; на 5 мільйонів із них у цій книзі є біографічні дані. Абсолютна більшість загиблих воювала у Червоній армії та інших радянських формуваннях (флот, партизани, загони НКВС тощо). Об'єктивність даних цієї книги не викликає сумнівів хоча б тому, що її формували сотні дослідників з усієї України в часі далеко не «націоналістично-правління Леоніда Кучми, а очолював колектив Книги депутат-комуніст генерал

Іван Герасимов. Але у Кучми батько загинув на фронті, а танкіст Герасимов воював із перших днів війни, і тому обидва були особисто зацікавлені в правдивих даних, а на додачу у генерала Герасимова честь фронтового взяла гору над «підказками» з боку Росії та однопартійців — мовляв, надто високі цифри українських втрат на війні даєте, офіційно вам виділено тільки близько 1,8 мільйона із безповоротно втрачених 8,7 мільйона одиниць бойового складу.

Насправді, їх українців у складі Червоної армії було більше, ніж 16% (це — мінімальні цифри, взяті станом на кінець 1942 року, а в 1944 році, скажімо, вони становили 1/3 всіх червоноармійців), і втрати були незмірно більші — не в останню чергу за рахунок «чорносвітік», «сірих піджаків», «граків», яких хапали на «визволених» територіях і кидали на штурм німецьких позицій, не видавши нормальну зброю і не поставивши на військовий облік. Число загиблих із них по Україні, за оцінками, перевищує мільйон людей. До речі, польський міністр, говорячи, що в Червоній армії воювало лише 1-1,2 мільйона українців, також виявився жертвою московської пропаганди.

I ще одна цифра, яку неможливо тут не навести. Червоноармійці гинули не тільки від рук ворога — за роки війни, за опублікованими 2005 року даними очолюваної Олександром Яковлевим комісії при президенті Росії, знищенні своїми ж — НКВС, загорожувальними загонами, СМЕРШем, трибуналами, політруками — були близько 954 тисяч радянських воїнів. Ця стражділа цифра чи не якнайточніше характеризує той режим, який ніс «визволення» народам Європи. Її оприлюднення стало останнім подвигом офіцера-фронтовика, а потім академіка й ідеолога перебудови Яковleva.

Отож не випадково від весни 1945 до кінця 1949 року частина таборів «Аушвіц» була використана як в'язниця радянського НКВС і Міністерства громадської безпеки комуністичної Польщі. Так само, як, скажімо, концтабір Бухенвальд на території Німеччини тощо. За кільчій дріт потрапляли у цих таборах не тільки нацисти та їхні пособники, а й «неправильні» борці Опору, як поляки, так і німці — ті, хто не схилявся перед сталінським режимом.

Сергій ГРАБОВСЬКИЙ,
кандидат філософських наук,
член Асоціації українських письменників

25.01.2015

Головні ворота основного табору «Аушвіц-І» із сумно відомим написом «Праця робить вільним»...

НА ОДЕЩИНІ ЗНЕСЛИ ПАМ'ЯТНИКІ ЛЕНІНУ І ДЗЕРЖИНСЬКОМУ

Уночі 25 січня з п'едесталів скинули два пам'ятники керівним діячам більшовицького часу Леніну і Дзержинському. Про це в неділю повідомили «Укрінформ» в прес-службі Одеської облорганізації ВО «Свобода» Ко-стянтину Василице.

ДЕМОНТАЖ ПАМ'ЯТНИКІВ РАДЯНСЬКИМ ДІЯЧАМ БУДЕ ПІДТРИМАНО НА ОФІЦІЙНОМУ РІВНІ

«Ми будемо заохочувати будь-які громадські ініціативи, пов'язані з очищенням України від пам'ятників діячам комуністичного минулого», — про це заявив віцепрем'єр мін

ПРЕЗИДЕНТ ПРИВІТАВ ПАТРІАРХА ФІЛАРЕТА З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

Президент привітав Предстоятеля Української православної церкви Київського патріархату, Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета з 86-річчям. Глава держави побажав йому міцного здоров'я та довголіття.

«Дуже пишаюся, що Україна має людину такого масштабу, яка демонструє дорогу до Бога та дуже високу патріотичну позицію. Випробування, які проходить зараз Україна, продемонстрували, що означає для українців віра в Бога і наскільки важлива Церква», — наголосив Президент.

Патріарх Філарет подя-

кував за привітання. «Ми дійсно проходимо випробування на те, чи достойні ми мати свою державу, чи ні. Народ і вся Україна своєю поведінкою та діями доводять, що ми достойні мати свою державу», — наголосив він. Патріарх Філарет зазначив, що віна об'єднала українців — люди допомагають військовим та вимушеним переселенцям. «Ми святуємо перемогу на Майдані, а наступного разу будемо святувати перемогу в цій війні», — відповів Патріарх Філарет.

Глава держави подарував Предстоятелю УПЦ КП ікону.

КРИМСЬКИХ АКТИВІСТІВ НАГОРОДИЛИ МЕДАЛЯМИ ВІД ПАТРІАРХА ФІЛАРЕТА

Указом Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета медаллю «За жертовність і любов до України» нагороджено кримських громадських активістів і журналістів, які докладають багато зусиль у боротьбі за незалежність і єдність Української держави та визволення Криму з окупації, повідомляє сайт «Під прицілом».

В офісі ГО «Кримський центр ділового та культурного співробітництва «Український дім» архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент вручив нагороди Андрію Щекуну, Валентині Самар, Володимиру Припуті, Анатолію та Сергію Ковальським, Олексію Бурбаку та Сергію Мокренюку.

Владика передав нагорожденим благословення Святого Патріарха Філарета і привітав їх.

Церковна нагорода — медаль «За жертовність і любов до України» була заснована в Українській православній церкві Київського патріархату з благословення Святейшого Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета на початку 2015 року. Цією медаллю нагороджуються люди, які проявили активну громадянську позицію, геройзм, самопожертву під час подій Революції Гідності, у захисті Батьківщини на Донбасі та в Криму, а також за волонтерську діяльність та допомогу Збройним Силам, Національній гвардії, добровольчим батальйонам та іншим військовим формуванням України.

На фото: владика Климент і Андрій Щекун

ПАПА РИМСЬКИЙ МОЛИТЬСЯ ЗА ЖЕРТВ КОНФЛІКТУ НА ДОНБАСІ

Папа Римський Франциск у неділю знову закликав до діалогу і припинення воєнних дій в Україні. Таку відозву він зробив під час недільної молитви на площі Святого Петра, повідомляє «Європейська правда».

«З великою стурбованістю я стежу за ескалацією воєнних дій на сході України, що продовжує призводити до численних жертв серед мирного населення», — заявив pontyfік. Папа зазначив, що молиться за всіх, хто страждає у цьому конфлікті, і знову закликав «відновити спроби діалогу і покласти край усім воєнним діям».

ТИМ ЧАСОМ...

З АНЕКСОВАНОГО КРИМУ ВИГАНЯЮТЬ РИМО-КАТОЛИКІВ

В анексованому Криму вимушенні закрити римо-католицьку парафію та монастир, який діяв у столиці півострова Сімферополі майже 18 років. Невеликий монастир був створений за допомогою францисканських місіонерів в ім'я Марії, щоб допомогти в пастирській діяльності, — повідомляє офіційний сайт норвезько-датсько-шведської правозахисної релігійної ініціативи «Форум 18».

Як повідомляється, трьом черницям, які приїхали в Крим із Польщі та інших областей України, місцева влада відмовила у видачі довідки на право проживання, і вони були змушені залишити анексований півострів у листопаді 2014 року.

Через місяць після того, як черниці залишили Крим, був змущений піти й парафіяльний священик, — йдеється в повідомленні.

«У Сімферополі залишається тільки один священик, щоб служити в католицькій парафії. Зара він змущений все робити сам», — повідомив епархіальний канцлер Кшиштоф Контек.

За його словами, посадові особи Федеральної міграційної служби Росії наполягали на тому, що нібито тільки зареєстровані релігійні громади можуть запросити іноземних громадян.

Жодні релігійні організації в Криму в цей час не мають правового статусу відповідно до російського законодавства і, таким чином, жоден не в змозі запрошувати іноземних громадян, — зазначив він.

«Кількість штрафів за релігійні книги, які російська влада вважає екстремістськими, знизилася в останні місяці, хоча вони не були скасовані. Однак залишається не ясним, чи поновляться рейди, штрафи, конфіскації та переслідування. Мусульмани, Свідки Єгови й бібліотекарі були основними мішенями цієї діяльності», — зазначив отець Кшиштоф Контек.

(УНИАН)

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ Б'ЮТЬ ТРИВОГУ...

Ми прожили важкий, сповнений страхітливих подій 2014 рік. На жаль, не менш важким, і це не є таємницею для читачів, буде 2015-й. Але промінь надії таки світить нам. У цих нотатках хотіли б торкнутися теми — Церква і АТО. Вона актуальна й тим, що Церква є частиною суспільства, одним з його потужних інститутів, не тільки духовним, а й організаційним.

Ще з часів Майдану українські церкви — УПЦ КП, УГКЦ, УАПЦ, РКЦ в Україні, навіть деякі протестантські, але тільки не зомбована УПЦ Московського патріархату, боляче і рішуче відреагували на той терор, якийчинила влада проти свого народу. Пригадайте тих священиків, які молилися на центральній площі нашої столиці разом з протестувальниками, стояли попеду перед іншими колон, автоматах спецназів протиставляли тільки Святий Хрест.

Як і колись, у лихоліття половецького, монголо-татарського, турецького нашестя людей знаходили останній притулок-захисток саме у церквах та монастирях, так і під час штурму Майдану спецпризначеннями храми і монастирі православних церков (знову ж, окрім Московського патріархату), що на території Києва, УГКЦ були відчлененими для поранених, для жінок і дітей, для тих, хто опинився у критичної ситуації.

...Перша кровопролитна ніч. Церковні дзвони невгамово б'ють тривогу, скликаючи Київ на Майдан, скликаючи всю Україну. Важко уявити, чим більш зачінчиться штурм, якби не церковні дзвони.

З подальшим розгортанням подій у Криму, на сході нашої держави українські церкви стали духовним оплотом українського війська. Не залишили останньою цього й окремі протестантські церкви, серед них — Християн Віри Євангельської, Євангельських Християн-Баптистів та інші. Вони організовували (в т. ч. і в Червонограді) з представниками інших конфесій спільні молитовні заходи за мир і спокій в Україні, духовні концерти, а інші періодичні видання сповнені тривоги за долю України і всіх християн.

Ніхто не захистить нашу церкву, як не наше ратне воїнство. Таке в

читте, але лихо об'єднує, згуртує. І таке особливо відчути на спільніх заходах, в єкуменічному діалозі. Хоча, насправді, міжрелігійно ворожечі у нашому Червононграді не існує! Проводились і спільні духовні доброчинні концерти, окрім парофіяльних, духовно-мистецькі акції за участі протестантських церков на підтримку бійців-учасників АТО. От тільки прикро, що глядачів на них у Народному домі збиралося доволі мало. Невже спрацьовує оте одвічне українське побутове: моя хата скора...

Військо потребує молитви! Коли бійці добровольчого батальйону під час короткотермінової відпустки передали у Кристино поліський монастир отців-vasilian бойовий прапор, який побував у багатьох «гарибів та точках» на сході України, бачив пролиту кров і чув свист куль (його особисто з трепетом прийняв отець-ігумен Ігнатій Москалюк), вони єдине просили ченців: «Моліться за нас!».

Будемо відвітати. Церкви довіряють більше, ніж державним органам влади, громадським організаціям. Тому каса добровільних пожертвувань для бійців-учасників АТО найефективніше поповнюється саме у храмах. (Хоч цього року, як ніколи, передбачено 5 відсотків витрат з державного бюджету на армію, але цих грошей недостат-

чить, але лиxo об'єднує, згуртує. І таке особливо відчути на спільніх заходах, в єкуменічному діалозі. Хоча, насправді, міжрелігійно ворожечі у нашому Червононграді не існує! Проводились і спільні духовні доброчинні концерти, окрім парофіяльних, духовно-мистецькі акції за участі протестантських церков на підтримку бійців-учасників АТО. От тільки прикро, що глядачів на них у Народному домі збиралося доволі мало. Невже спрацьовує оте одвічне українське побутове: моя хата скора...

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилетів і касок, які пройшли відповідне випробування на надійність захисту, на суму 300 тис. грн.; а також бойові знамена і малі прaporci із зображенням Христа-Спасителя. Частина прaporci передана до додаткового збору коштів (добровільних пожертвувань) на придбання високоманеврового, добре захищеного автомобіля. Після освячення транспортний засіб відразу передали в зону АТО.

Священики цього храму, церковний комітет регулярно звітують перед парофіянами: де, що, коли придано, за якою ціною, коли і кому безпосередньо передано. Це викликає ще глибшу довіру. Так, наприклад, було придбано партію бронежилеті

«МИ Ж НІЧОГО ПОГАНОГО НЕ РОБИМО...»

УКРАЇНЦІ СЕВАСТОПОЛЯ НАМАГАЮТЬСЯ ЗБЕРЕГТИ СВОЮ КУЛЬТУРУ

Останній рік став справжнім випробуванням для українців, які тимчасово чи постійно проживають у Севастополі. Однак до сьогодні в місті проживає певна кількість українців, що і в нових реаліях намагаються зберігати свою самобутню культуру.

Кореспондентові «Крим.Реалії» вдалося поспілкуватися з директоркою музею побуту Західної України імені Івана Снігура, членом західноукраїнського земляцтва «Буковина» Іванною Кузменюк.

«На сьогодні музей діє, — каже пані Кузменюк. — Я не можу сказати, що нас якось утикають чи ображають. Політичного тиску ми поки що, дякували Богові, не відчули. Не думаю, що такі установи, як музей, мають

перебувати під пресингом влади. Ми ж нічого поганого не робимо».

Тим не менше, за словами пані Кузменюк, внаслідок політичних метаморфоз певних труднощів музей таки зазнав. Насамперед, це стосується зв'язку. Як відомо, українські мобільні оператори своїм «виходом» з території Криму заскочили зененацька багатьох місцевих мешканців. Окрім цього, в Севастополі змінилися стаціонарні телефонні коди, і тому виникають проблеми з відвідуванням музею.

«Окрім усього іншого, музей ще не пройшов перереєстрацію. Ми — приватна установа, тому й перереєструватися маємо як приватна юридична особа. З цим виникли певні проблеми, однак ми сподіваємося їх подолати. Слід зазначити, що минулі курортний сезон був відверто слабким, хто б що не казав, тому наша установа відчула дефіцит у туристах, як і всі інші музеї Севастополя. Однак наша організація розрахована не стільки на приїжджих, скільки на місцевих мешканців, які переважно слабко ознайомлені з побутом і культурою українців західних теренів», — розповіла пані Кузменюк.

Також вона повідомила, що зараз земляц

тво перебуває в періоді стагнації. Однак це, за її словами, знову-таки не пов'язане з політикою. «Близько двох років тому помер засновник й ідейний натхненник нашої громади, тому земляцтво зараз живе не так активно, як раніше. Знаю, що деякі члени земляцтва після минулорічних подій вийшли на материкову Україну, інші залишилися і продовжують жити в Севастополі», — розповіла пані Кузменюк.

Раніше під патронатом земляцтва часто організовувалися різноманітні заходи, переважно культурні, і жодних перешкод з боку влади не було. «Що буде зараз — поки що складно відповісти, проте я сподіваюся, що все лишиться, як і раніше. Не думаю, що для теперішньої влади буде доцільним заважати нашому розвиткові. Повторюся, ми ж нічого поганого не робимо. Хтось з представників теперішньої влади казав про те, що Кримський півострів має бути територією згоди. Так-от, ми й позиціонуємо цю згоду. Згоду міжетнічну й полікультурну, яка повинна залишатися, незважаючи на жодні політичні чвари», — підсумувала І. Кузменюк.

Згідно з даними всеукраїнського перепису населення 2001 року, в Севастополі українці становили 22,4% населення.

ЩЕДРИЙ ВЕЧІР — ДЛЯ МИРУ В УКРАЇНІ

У Львові відбувся благодійний вечір «Старий рік минає...», організований Українським лікарським товариством (УЛТ) у Львові і присвячений збору коштів на потреби дітей із родин воїнів-захисників.

УЛТ у Львові підтримує традицію зустрічі Маланки і Василя з далекого 1912 року. Цьогорічне зібрання було особливим, бо мало благодійну місію.

Гурт «Галичанка» та активісти благодійного фонду «Еко-милосердя» (президент фонду Павло Савчук) з міста Соснівки, що на Львівщині, — Анна-Майя Була, Олег Савчук та Богдан Бовшик долучилися своєю творчістю до проведення Щедрого вечора у Львові. Спеціально написаний сценарій включав і розмаїті виступи та привітання, і театралізовані моменти, і благодійні заходи.

У вечорі взяли участь львівські мітці, які пожертвували свої витвори мистецтва на благодійний аукціон, вирученні кошти з якого передано дітям Героїв. Політичним вертепом вітали студенти-медики аматорського театрального

гуртка «Первоцвіт» під керівництвом доцента кафедри українознавства ЛНМУ ім. Данила Галицького, письменниці та поетеси Надії Черкес; українські шляхери 60-70-х років віртуозно виконували Оксана Денис (фортеціано) і Роман Цура (скрипка); гурт «Вишневанка» віншував, колядував та щедрував на радість, на щастя, на добро, на увесь рік кожному з приступів; мелодіями бандури заспівав Народний ансамбль бандуристів «Чарівні струни» під керівництвом Ірини Содомори — лауреата премії ім. Станіслава Людкевича; лікар Ірина Гуда вітала колег колядками. Особливою гостею свята була Софія Федіна — голова Світової федерації українських лемківських об'єднань, співачка і телеведуча, голос львівського Майдану.

Голова УЛТ у Львові доктор Володимир Семенів відкрив святковий Щедрий вечір привітаннями і запросив до слова отця Володимира. Спільна молитва налаштувала товариство на духовний лад. А Хвилина мовчання — данина пам'яті полеглим бійцям за

волю України та лікарям, які відійшли у засвіті, — нагадала важкі реалії сьогодення... Згуртоване їдемаємі добра і почесною місією благодійності, лікарське товариство взяло участь у мистецькому аукціоні, підтримало розіграш лотереї та долучилося до збору коштів, які передано доброочинній організації «Діти Героїв».

Андрій Базилевич, доктор медичних наук, професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини № 1 ЛНМУ ім. Данила Галицького — учасник БФ «Еко-милосердя», активний турист і краєзнавець — коротко ознайомив учасників вечора з історією УЛТ, а також привітав усіх з Новим роком. Гурт «Галичанка» дарував присутнім колядки, пісні і запрошуєвав до участі в конкурсах та театралізованих дійствах. Традиційна «Маланка» і «Коза» були дуже актуальними.

Заступник голови УЛТ у Львові Зоряна Іванків, яка тримала під своєю увагою проведення цього вечора, на завершення доби 13 січня привітала всіх з традиційним Щедрим вечором, а вже нова доба — Новий

рік — розпочалася Славнем України, який збадьорив дух і запросив до хати чудових посівальників-віншувальників, які щедро посипали присутніх зерном, побажали всім здоров'я і миру. Тоді поважне товариство заколядувало разом, як ведеться у нас в ці дні Різдва і новоліття.

З надією на мир і нагоду допомогти дітям Героїв учасники Щедрого вечора поверталися до звичних справ, а над Львовом загоряється новий день і новий рік — тривожний, але нескорений!

Віра ОЛЕШ

У ВІННИЦІ ПЕРЕСЕЛЕНКА З КРИМУ ВІРШАМИ ЗБИРАЛА ГРОШІ ПОРАНЕНИМ

У вінницькій бібліотеці-філії № 11 відбувся поетичний вечір Ірини Берези «Жаль, тепер не читають стихов...».

Ірина народилася у Севастополі, закінчила Сімферопольський державний університет, інтернатуру Вінницького медичного університету ім. М. Пирогова; з 1997 року працює лікарем клінічної лабораторної діагностики.

Публікувати вірші в Інтернеті поетеса почала з 2012 року, в 2013-му стала членом «Севастопольської літературно-творчої майстерні». Наприкінці 2013 року вийшла її перша збірка віршів «Жаль, тепер не читають стихов...».

У зв'язку з подіями Майдану і подальшою окупацією Криму Росією Ірина змушені була залишити Севастополь. Її звільнили з роботи в Чорноморському шпиталі за проукраїнську позицію... Вона переїхала до Вінниці, де й нині проживає із сім'єю. Переконання Ірини спонукали її організовувати авторську літературну зустріч як для душі, так і на користь воїнам АТО.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ ЗВЕРНУЛИСЯ ДО РОССІЙСЬКИХ

Студенти низки вишів України звернулися до російських студентів із закликом протистояти інформаційній війні Росії та перевіряти фейки російських ЗМІ.

На відео студенти Національного авіаційного університету, Київського політехнічного інституту, Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Київського національного економічного університету заявляють про те, що Україну та Росію розділяє лише «інформаційний шум».

«У нас в країні зараз гинуть і ваші, і наші солдати, вмирають мирні жителі. Ми закликаємо вас піднімати інформаційну завісу — перевіряйте, що чуете, сумнівайтесь в тому, що бачите. Між нами — кілометри нерозуміння — казки про фашистів, «Правий сектор» та бандерівців», — зазначають студенти.

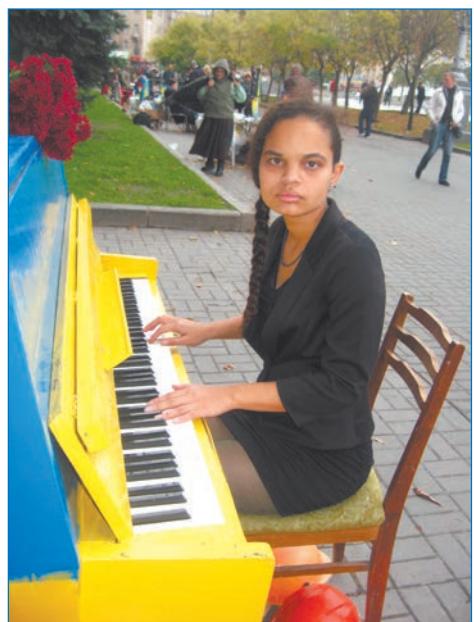
«Насправді, нас розділяє інформаційний шум. Ми закликаємо вас бути країнами представниками народу — не засмічуйте себе фейками та дезінформацією, думайте, сумнівайтесь та перевіряйте», — додають у зверненні студенти і закликають «боротися... на наукових олімпіадах і Олімпійських іграх, а не на Донбасі».

МАЙДАН І МУЗИКА

На перший погляд, між цими поняттями мало спільногого. У багатьох українців слово-сполучення «Майдан-2014» асоціюється із чорним димом від спалених покришок, розіброною бруківкою, згорілим Будинком профспілок і сотнею загиблих герой. Яка ж тут музика, яке мистецтво? Але коли напрімі свою пам'ять, то пригадаємо: без музики у наших повстанців ніколи не обходи-

Софія Шохіна і Антуанетта Міщенко

лося. У будь-яких обставинах українці давали собі раду. І на Січі так було, і на Холодноярщині, і в Колківській республіці, і в нескореному гуцульському Космачі. Тому і на Майдані чули ми бандуру, скрипку, сопілку, гітару... І навіть сурму одного разу почув. І пригадалися тоді поетичні рядки зі шкільної програми: «Чуеш, сурми заграли? Час розплати настив!».

Але найбільше «засвітилося» у світових ЗМІ жовто-блакитне піаніно, на якому частенько грали люди в балаклавах. Не тільки вони — усі талановиті кияни, до кого була прихильна Муз. Один з наших львівських «світличан» радив при нагоді познайомитися з киянкою Антуанеттою Міщенко, адже її гра його просто полонила! Тільки в жовтні вдалося зустрітися з молодою виконавицею. Хоч грава вона для протестувальників ще з 1 грудня 2013 року. Ми разом походили в задумі по Майдану, я зробив декілька знімків біля стендів з фотографіями. А вже у грудні 2014 року Антуанетта давала концерт у моєму рідному Львові. Приїхавши на концерт, я побачив Софійку Шохіну — доньку друга моєї юності. Її батько не має прямого відношення до музики, але й він якоюсь мірою позитивно впливав на перебіг подій на Майдані.

Справа в тому, що В'ячеслав Шохін змалку цікавився бойовими мистецтвами. Попри невисокий зріст, вважався неперевершеним воїном і переможцем в усіх вуличних сутичках. Такий собі Брюс Лі українського провінційного містечка на Київщині... А ще був борцем за справедливість і, що дуже важливо, — добрым педагогом. Роки минали, а В'ячеслав лише поглиблював свої знання з бойових мистецтв. А головне — навчав інших. В числі його учнів були навіть бійці спецпідрозділу «Беркут». І в тому, що кіровоградський «Беркут» відмовився застосовувати силу проти протестувальників, була заслуга і В'ячеслава Шохіна. Бо командир «Беркуту» був його учнем.

Перед виступом Антуанетти Міщенко я встиг переговорити з талановитою донькою моого друга, яка навчається у львівській музичній школі-інтернаті імені С. Крушельницької. Софійка також закохана в музику. Ось що вона розповіла мені:

— Вже четвертий рік пішов, як я навчаюся у Львові. Дуже звикла до цього міста! І світу трохи побачила. Один, а інколи й два рази на рік їджу в Польщу. Піаністичний форум проводиться в місті Сяноку. Потім даемо концерти в різних містах. Була ще на концертах у Кельце і в Агустові. Побувала і в Дрездені (Німеччина), а також у Чехії — це в

2014 році. В лютому знову збираюся в Польшу, цього разу в Кошице.

Ого! Софійка даремно час не витрачає... Тато теж таким був. Я вловив момент і сфотографував їх разом з Антуанеттою. А далі розповідала вже гостя, учасниця Євромайдану, боєць «музичної сотні». Виявляється, до тих подій Антуанетта Міщенко була звичайною студенткою, вчилася в Київській консерваторії. Тепер уже закінчила її та вступила на асистентуру — клас всесвітньо відомого професора Козлова. На Майдані познайомилася з козацьким сотником з Галичини і сказала, що дуже хотіла б виступити у Львові. Перший її виступ був присвячений сорокинам воїнам Небесної Сотні і проходив у палаці Потоцьких. До гри на Майдані її заличило товариство «Нічна варта», створене за активною участі Руслані Лижичко. Тепер стільки спогадів! Антуанетта розповіла нам про те, чим був для неї Майдан.

— Для мене він був тим домом, який необхідно захищати. Це — люди, які там перебували. Це — звуки, які народжували органічну, цілком природну музику — ні, не натовпу, а згуртованого єдиною ідеєю народу. Саме ці звуки я намагалася вловити, налаштуватися на їхню хвилю... Граючи на «інструменті свободи», я вибирала ті твори, які перекликалися з нашою ситуацією. Насамперед, це були твори Шопена. Етюди великого польського композитора стали своє-

рідним символом музики Майдану — люди часто просили їх виконувати... А ще були твори Баха, Шуберта, Моцарта, Чайковського — саме ті, які вирізнялися спокоєм і були ніби зверненням до Бога. Виконання цих творів не було моєю ідеєю — люди просили! Взагалі, український народ дуже музичний, тому майданівці жваво реагували на музику. Сходилися групами і музичували кілька годин поспіль, незважаючи на холод, змінюючи одне одного біля клавіатури. Вражала і кількість народних пісень, які знає пересічний українець, незалежно від віку і від місця проживання...

Далі Антуанетта зазначила, що таке бурхливе музичне життя українців на Майдані не могли не помітити журналісти. Людей біля піаніно часто зміяли камери, фотографували. У неї та в інших піаністів майже щодня брали інтерв'ю. Зацікавленість цим аспектом революції не минула навіть після закінчення Євромайдану:

— Польський режисер Віта Дригас зараз веде роботу над фільмом «The Piano» про піаніно і піаністів, які так чи інакше дотичні до революційних подій 2013-2014 років. Фільм повинен вийти навесні 2015 року. Що стосується синьо-жовтого піаніно, то цей інструмент став одним з невід'ємних атрибутиків Майдану та своєрідним символом українського волелюбного духу.

Сергій ЛАЩЕНКО

У ВИШИВКАХ — ШЕВЧЕНКО

Заслужений майстер народної творчості України Григорій Кисіль народився 1 лютого 1936 року в селі Великий Бакай Решетилівського району на Полтавщині. Він згадує своє дитинство наприкінці 1940-х років: «Зимовий вечір. У нашій хаті тепло й затишно. Долівка встелена соломою. На стінах ікони у вишитих рушниках. Ми з татом сидимо на стільчиках за круглим дерев'яним столиком, що стоїть посеред хати. Над нами — підвішена до сволока гасова лампа з абажуром. Мама сидить на лаві за прядкою. Прядка тихо шелестить (сьогодні вона у моїй міській квартири — як пам'ять про мамині не-втомні руки). Тато щось шевцює, а я читаю вголос «Катерину» Тараса Шевченка. Мама втирає слозу, а тато тихо мовить: «Дивись, який то був мудрий чоловік, що так гарно написав».

Григорій Кисіль після закінчення Харківського інституту культури в 1958 році був направлений у Західну Україну. За три роки його роботи директором районного Будинку культури в місті Снятин на Івано-Франківщині на клубній сцені було поставлено оперу «Запорожець за Дунай», вистави «Наталка Полтавка» і «Назар Стодоля». Потім Григорій Олексійович працював педа-

гогом, а в 1977 році повернувся в рідну Полтавську область, у місто Гадяч. З того часу Григорій Кисіль викладає декоративно-прикладне мистецтво в Гадяцькому училищі було відкрито спеціальність «Декоративно-прикладне мистецтво». То були перші роки становлення Української незалежної держави. Я глибоко переконаний, що навчання студентів народному мистецтву — це не лише наочні заняття певного виду декоративно-прикладної творчості, це, перш за все, виховання на засадах народної естетики національної свідомості. Відродження, збереження і подальший розвиток народного декоративно-прикладного мистецтва вважаю справою свого життя, сенсом своєї викладацької та творчої діяльності».

З 1981 року Г. Кисіль співпрацює з журналами «Жінка» й «Україна». На шапальтах цих видань

опубліковано понад 70 його творчих робіт — художніх розробок-схем для вишивання в техніці «хрестик». Це — ікони, релігійні композиції, портрети видатних людей України, орнаменти, шрифтові та тематичні композиції. Сотні листів від вдячних вишивальниць засвідчили, що за цими схемами вишивують по всій Україні і навіть за кордоном. Художню працю майстра відтворюють на полотні також його дружина, діти і внучка. Доньки працюють поруч із батьком викладачами декоративно-прикладного мистецтва. У 2007 році Григорій Кисіль з дочкою Іриною стали лауреатами Полтавської обласної премії імені Панаса Мирного за художні розробки-схеми та вишивки портрети видатних людей Полтавщини.

Полтавське видавництво «Дивовісів» створило серію «Українська вишивка», в якій виходять у світ роботи Григорія Киселя. У 2005 році видано альбом «Орнаменти, шрифти, тематичні композиції», у 2007 році — альбом «Портрети видатних людей Полтавщини», а в 2008 році — «Ікони. Релігійні композиції». З нагоди 200-річного ювілею Кобзаря побачив світ четвертий альбом Г. Киселя «Портрети Тараса Шевченка». В альбомі подано понад тридцять схем — портретів і портретних композицій Тараса Шевченка для вишивки хрестиком. Майстер, розробляючи схеми, використав прижиттєві світлини українського гения, його автопортрети, портрети поета роботи відомих художників. Крім того, альбом містить схеми картин «Катерина» Тараса Шевченка і «Т. Г. Шевченко з кобзою над Дніпром» К. Трутвівського. Також в альбомі більше 30 текстово-орнаментальних композицій-афоризмів із «Кобзаря», теж для вишивання. А ще фахові поради щодо виконання вишивки. Майстер своєдомно працює без допомоги комп'ютера. Усі оригінали його схем — рукотворні, це — його власне творче бачення.

Григорій Кисіль приєднав альбом світлій пам'яті своїх батьків, які завжди розуміли і підтримували потяг сина до

прекрасного. Він висловлює ширу вдячність Гадяцькому училищу культури імені І. П. Котляревського в особі його директора Анатолія Насмєнчука Всеукраїнському фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олеся Гончара за фінансову допомогу у виданні альбому.

Директор Гадяцького училища культури імені І. П. Котляревського Анатолій Насмєнчук у передмові до альбому зазначає: «Подібного видання не було в Україні».

А Григорій Кисіль закликає: «Здавна у кожній українській хаті поруч з образами під вишивкою стоїть портрет Т. Шевченка. Тож відродимо цей народний звичай».

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
м. Ірпінь

ФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журналне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua. Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. **Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nnu.kultura@gmail.com**

